

MENHELY ALAPÍTVÁNY

KÉZIKÖNYV

A SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK BEN DOLGOZÓK SZÁMÁRA

2015. ÉVI KIADÁS

Mindenkinek legyen otthona! www.menhely.hu

KÉZIKÖNYV

a szociális intézményekben dolgozók számára

2015. évi szám

MENHELY ALAPÍTVÁNY

Mindenkinek legyen otthona!

© Szerkesztették

Fialla Marianna

Kártyás Irén

Guba Ildikó

Naszvadi Tibor

Vajdovics Viktória

A kézirat lezárva: 2015. november 15.

ISSN 1419-1512

A kiadványt, vagy annak részleteit tilos reprodukálni;
sokszorosítása, terjesztése kizárólag a szerkesztők engedélyével történhet.

A borítókép Primusz Péter © engedélyével került felhasználásra.

Kiadja a Menhely Alapítvány

1410 Budapest 7. Pf. 216.

Letölthető: www.menhely.hu www.diszpecserportal.hu

ELŐSZÓ

Örömmel nyújtjuk át Kézikönyvünk 2015. évi kiadását az olvasóknak; elsősorban a rászorulókkel foglalkozó szociális munkás kollégáknak.

Kézikönyvünk ezúttal is tematikus szerkesztésben kívánja bemutatni, hogy az egyes élethelyzetekben, pl. gyermeknevelés, tartós betegség, munkanélküliség esetén milyen támogatási rendszer segítheti a családokat vagy egyéneket. A korábbi évek hosszú, és gyakran nehezen áttekinthető szöveges verziója helyett egy rövidebb, lényegre törőbb kiadást készítettünk, első ízben 2013-ban, s ezt a hagyományt folytatjuk jelen kiadványunkkal is. A kevesebb oldalszám, és a tömörebb szöveg azonban lényegesen több információt tartalmaz. A kiadványban ugyanis hasznos linkeket helyeztünk el, így az adott link aláhúzott szavaira való kattintással, és a Ctrl billentyű lenyomásával különböző hivatkozásokra juthatunk. Ez lehet egy, az interneten található jogszabály, egy kérelem-nyomtatvány, az adott témára vonatkozó portál, vagy magán a kézikönyvön belül egy áthivatkozás. Reméljük, hogy ebben az új formában a felhasználók jóval egyszerűbben érhetik el a számukra fontos információkat.

Kiadványunk a különféle ellátásokról- a kézirat lezárásának időpontjáig - mutat hiteles képet, azonban a megadott hivatkozások alapján maga az olvasó is utána járhat az időközben bekövetkező változásoknak.

Kedves Olvasók, Kollégák!

Bízunk benne, hogy hasznos lesz anyagunk azok számára is, akik régóta ismerik és várták már ez évi megjelenését, és azoknak is, akik először fedezik fel, és segítségével próbálnak eligazodni a különféle ellátórendszerek, jogszabályok és a szociális ügyintézés útvesztőjében. A kiadvánnyal kapcsolatos bármilyen jellegű visszajelzéseket a kezikonyv@menhely.hu címre várjuk.

Budapest, 2015. november

a Kézikönyv szerkesztői

ELŐSZÓ	3
I. Közigazgatási hatósági eljárás	7
Szerkesztette: Kártyás Irén	
Alapelvek	7
Hatáskör és illetékesség	8
Jogsegély	9
Kérelem	10
Hiánypótlás	10
Igazolási kérelem	11
Eljárás	11
Ügyintézési határidő	12
A határozat tartalma	12
Kézbesítés	13
Fellebbezés	13
Bírósági felülvizsgálat	14
Újrafelvételi eljárás	14
II. A szociális törvény speciális eljárási szabályai és fogalmai	15
Szerkesztette: Fialla Marianna	
III. Munkavállalás és munkanélküliség	16
Szerkesztette: Fialla Marianna	
A munkaügyi központok által nyújtott szolgáltatások és ellátások	17
Álláskeresők ellátása	17
Álláskeresési járadék	18
Nyugdíj előtti álláskeresési segély	19
Az álláskeresési járadék és a nyugdíj előtti munkanélküli segély szüneteltetése, megszüntetése	19
Költségtérítés	20
Képzések támogatása	20
Munkaerőpiaci szolgáltatáshoz kapcsolódó keresetpótló juttatás	20
Munkába járással kapcsolatos költségek támogatása	20
Helyközi utazás támogatása	21
Lakhatási támogatás.	21
Aktív korúak ellátása	22
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás	23
Gyermekfelügyeleti támogatás	24
IV. Gyermeket nevelő családok támogatása	24
Szerkesztette: Guba Ildikó	
Biztosítástól függő családtámogatási ellátások	24
Csecsemőgondozási díj	24
Gyermekgondozási díj	25
Biztosítástól és jövedelmi helyzettől függetlenül járó családtámogatási ellátások	26
Családi pótlék	26
Anyasági támogatás	27

<i>Gyermekgondozási segély</i> _____	27
<i>Gyermeknevelési támogatás</i> _____	28
Szociális helyzettől függő családtámogatási ellátások _____	28
<i>Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény</i> _____	29
<i>Gyermektartásdíj megelőlegezése</i> _____	29
<i>Otthonteremtési támogatás</i> _____	30
<i>Kedvezményes intézményi és étkezési díj</i> _____	30
<i>Ingyenes tankönyvhasználat</i> _____	30
A családokat támogató egyéb kedvezmények _____	31
<i>Családi adókedvezmény</i> _____	31
<i>Családok utazási kedvezménye</i> _____	31
V. Megváltozott munkaképességűek és fogyatékos személyek ellátásai _____	32
Szerkesztette: Naszvadi Tibor	
A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai _____	32
<i>Rehabilitációs ellátás</i> _____	32
<i>Rokkantsági ellátás</i> _____	33
<i>Közös eljárási szabályok</i> _____	33
Rokkantsági járadék _____	34
Fogyatékosági támogatás _____	34
Ellátások a szociális törvény alapján _____	36
<i>Aktív korúak ellátása – Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás</i> _____	36
<i>Ápolási díj</i> _____	36
<i>Közgyógyellátás</i> _____	37
VI. Időskorúak ellátásai _____	39
Szerkesztette: Naszvadi Tibor	
Saját jogú és hozzátartozói ellátások _____	39
<i>Öregségi nyugdíj</i> _____	39
<i>Özvegyi nyugdíj</i> _____	40
<i>Árvaellátás</i> _____	41
<i>A nyugdíjigénylés közös szabályai</i> _____	42
Időskorúak járadéka _____	43
VII. Lakhatás támogatása _____	44
Szerkesztette: Vajdovics Viktória	
Lakásfenntartási támogatások a szociális törvényben _____	44
A védendő fogyasztókat megillető kedvezményekről _____	44
Szociális bérlakások _____	45
VIII. Települési támogatás, a hajléktalanok rendkívüli települési támogatása a fővárosban _____	45
Szerkesztette: Vajdovics Viktória	

Települési támogatás	46
Hajléktalanok rendkívüli települési támogatása a fővárosban	46
Rendkívüli települési támogatások	47
Munkaképtelen személy rendkívüli települési támogatása	47
Rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatása	47
Munkába álló személyek rendkívüli települési támogatása	48
Jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatása	48
Krízis települési támogatás	48
Temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás	48
IX. Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság	49
Szerkesztette: Vajdovics Viktória	
Egészségügyi szolgáltatás szociális rászorultság alapján	50
X. Migráció	50
Szerkesztette: Fialla Marianna	
EGT állampolgárok:	50
Harmadik országbeli személyek beutazása és tartózkodása	52
Menedékjog	52
XI. Illeték és költségmentesség	55
Szerkesztette: Kártyás Irén	
Tárgyi és személyes illetékmentesség	55
Természetes személyek költségmentessége	56

I. Közigazgatási hatósági eljárás

A szociális ügyintézés során az ügyfeleknek, illetve a velük foglalkozó szociális munkásoknak különböző hivatalokkal, hatóságokkal kell együttműködni a különféle iratok kiállítása, pótlása, igazolások beszerzése, a jogosultságok megállapítása érdekében. Ezért kiemelten fontos, hogy a segítők ismerjék a működésükre vonatkozó alapvető szabályokat, eljárásmodokat. Kézikönyvünk első fejezete ebben kíván segítséget nyújtani.

- **2004. évi CXL. törvény - a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól**

A 2004. évi CXL. törvény - a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (a továbbiakban Ket.) - rendelkezéseit alapelveként kell figyelembe venni minden **közigazgatási hatóság által folytatott eljárás során**.

A törvény felsorolja azokat az eljárásokat, amelyekre a Ket. nem vonatkozik, ezek a **kivett eljárások** (szabálysértési ügyek, állampolgársági ügyek, választási eljárás, népszavazás előkészítése és lebonyolítása, területszervezési eljárás), illetve azokat is, amelyek részletszabályai a Ket-től eltérhetnek, ezek a **részlegesen kivett vagy külön tartott eljárások**, melyekben a Ket. tulajdonképpen másodlagos joganyagként funkcionál. Ezek közül a számunkra legfontosabbak a **menedékjogi** eljárással, társadalombiztosítás ellátásaival, korhatár előtti ellátással szolgálati járandósággal kapcsolatos ügyek.

Minden más esetben, a hatósági ügyekben a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni, kivéve, ha maga a Ket. nem engedi meg az adott részletszabállyal kapcsolatban való eltérést.

Hatósági ügy minden olyan ügy, amelyben a **közigazgatási hatóság ügyfelet érintő jogot** vagy **kötelességet állapít meg, adatot, tényt** vagy **jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet, vagy hatósági ellenőrzést végez.**

Közigazgatási hatóságnak minősül az **államigazgatási szerv**, a helyi **önkormányzat képviselő-testülete** (a megyei önkormányzat közgyűlése is), a **polgármester** (főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke), a **jegyző** (főjegyző), a **polgármesteri hivatal ügyintézője, valamint** törvény vagy kormányrendelet által közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására feljogosított **egyéb szervezet, köztestület vagy személy.**

Alapelvek

A hatósági eljárás **alapelveivel** nem lehetnek ellentétesek a hatóságok, illetve az ügyfelek cselekedetei. Ezek megsértése esetén a hatóság súlyos eljárási hibát vét, amely megalapozhatja a sikeres fellebbezést is. Ezek közül a legfontosabbak:

A törvényesség elve - a jogszabályi rendelkezések megtartásának és megtartatásának követelménye.

A hivatalbóliség elve - külön kérés nélkül is megindul, illetve végbe megy egy-egy eljárás. (Kivételt képeznek a csak kérelemre induló eljárások).

A rendeltetészerű joggyakorlás elve - a hatóság kizárólag joghatósága, hatásköre és illetékessége körében járhat el, és a joghatósággal rendelkező hatóság illetékességi körén belül köteles hatáskörével élni, valamint a hatóság hatáskörét köteles rendeltetészerűen gyakorolni.

A ténszerűség elve - a hatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését valóságos tényállásra alapozza.

A jóhiszeműség elve - az ügyfél köteles jóhiszeműen eljárni. Magatartása nem irányulhat a hatóság megtévesztésére vagy a döntéshozatal, illetve a végrehajtás indokolatlan késleltetésére. Az ügyfél jóhiszeműségét az eljárásban vélelmezni kell, a rosszhiszeműség bizonyítása a hatóságot terheli.

A kárfelelősség elve - a hatóság a nem jogszabályszerű eljárással okozott kárt a polgári jog szabályai szerint megtéríti.

A tisztességes eljáráshoz való jog - az ügyfeleket megilleti a tisztességes ügyintézéshez, a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jog, és az eljárás során az anyanyelv használatának joga.

Az ügyfélnyilvánosság elve és a tájékoztatási kötelezettség - hatóság az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője számára biztosítja, hogy jogaikról és kötelezettségeikről tudomást szerezzenek, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását.

A költségtakarékosság elve - a hatóság a költségtakarékosság és a hatékonyság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy az az ügyfélnek és a hatóságnak a legkevesebb költséget okozza, és az eljárás a lehető leggyorsabban lezárható legyen.

Az ügyfeleket megilleti a **pártatlan eljáráshoz való jog**, és a törvény előtti egyenlőség. Ügyeiket indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül kell elintézni. A hatósági eljárásban tilos minden olyan különbségtétel, kizárás vagy korlátozás, amelynek célja vagy következménye a törvény előtti **egyenlő bánásmód megsértése**.

Hatáskör és illetékesség

A hatóság a **hatáskörébe tartozó ügyben illetékességi területén köteles eljárni**. A hatóság **hatáskörét** jogszabály állapítja meg. Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az azonos hatáskörű hatóságok közül az a hatóság jár el, amelynek illetékességi területén az ügyfél lakóhelye, tartózkodási helye, ennek hiányában értesítési címe van. Ha az ügyfél lakcíme ismeretlen, az **illetékességet** az ügyfél utolsó ismert hazai lakcíme alapján kell megállapítani. Ennek hiányában - ha jogszabály másként nem rendelkezik - az eljárásra az adott ügyfajtában a fővárosban eljárásra jogosult hatóság, jegyző hatáskörébe tartozó ügyben a fővárosi főjegyző az illetékes.

A KET illetékességi rendelkezések esetében megengedi, hogy más jogszabályok eltérjenek tőle. Ilyen **eltérő illetékességi rendelkezések** vonatkoznak például a szociális igazgatási eljárásokra és a gyermekvédelmi támogatásokra. Az eltérő rendelkezéseket Kézikönyvünk adott fejezeteiben bemutatjuk.

Az ügyben illetékességgel rendelkező azonos hatáskörű hatóságok közül az ügyfél kérelmének hiányában az jár el, amelynél az eljárás előbb indult meg (**megelőzés**). Ha a hatóság megállapítja, hogy az ügyben más hatóság a megelőzés alapján már eljár, vagy eljárás van folyamatban, saját eljárását megszünteti, illetve szükség esetén a döntését visszavonja.

Ha a hatóság **eljárási köteletségének nem tesz eleget** (a hivatal hallgatása), a felügyeleti szerve az erre irányuló kérelem megérkezésétől vagy a hivatalos tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül kivizsgálja a mulasztás okát, és a mulasztó hatóságot az eljárás során kívüli lefolytatására utasítja. Ha a megállapított

újabb határidő eredménytelenül telt el, a felügyeleti szerv az eljárásra haladéktalanul a mulasztóval azonos hatáskörű másik hatóságot jelöl ki.

Az ismételten mulasztó hatóságtól **az ügy nem vonható el**, és az eljárásra más hatóság nem jelölhető ki, ha a hatóság hatásköre **hatósági igazolvány** vagy **hatósági bizonyítvány kiadására, hatósági nyilvántartás vezetésére** terjed ki, **vagy** ha **hatásköre kizárólagos**. A hatóság legkésőbb a felügyeleti szerv utasításától számított tizenöt napon belül köteles eleget tenni elmulasztott kötelezettségének.

Az **önkormányzati hatóság** hallgatása estén a fővárosi és megyei kormányhivatal felhívja a mulasztó tisztségviselőt vagy testületet, hogy soron kívül, de legkésőbb harminc napon belül folytassa le az eljárást. Ha ez nem vezet eredményre, az ügyfél illetve a kormányhivatal, vagy - ha az adott ügyben nincs felügyeleti szerv, vagy az intézkedési, eljárási kötelezettségének nem tesz eleget - az ügyfél kérelmére a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság kötelezi a hatóságot az eljárás lefolytatására.

Hatáskör vagy illetékesség hiányában a hatóság a kérelmet és az ügyben keletkezett iratokat haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem megérkezésétől, folyamatban levő ügyben a hatáskör és illetékesség hiányának megállapításától számított nyolc napon belül átteszi a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz.

Ha ugyanabban az ügyben több hatóság állapította meg hatáskörének és illetékességének **hiányát**, és emiatt az eljárás nem indulhat meg vagy nincs folyamatban, vagy **több hatóság állapította meg hatáskörét és illetékességét**, és a megelőzés alapján nem lehet eldönteni, hogy melyikük jogosult az eljárásra, az érdekelt hatóságok kötelesek egymás között 8 napon belül megkísérelni a **vita eldöntését**.

Az **egyeztetést** annak a hatóságnak kell **kezdeményeznie**, amelyiknél az eljárás később indult meg, amelyik hatáskörének és illetékességének hiányát később állapította meg, vagy amelyik hatóságnál az ügyfél az egyeztetés lefolytatása iránti kérelmét benyújtotta. Ha az egyeztetés **sikerrel járt**, az a hatóság, amely a továbbiakban nem jár el, a folyamatban lévő eljárást megszünteti, vagy az eljárás során hozott döntését visszavonja, és az ügy iratait és bizonyítékait átteszi az eljárást lefolytató hatósághoz. Ha az **egyeztetés nem vezet eredményre** az eljáró hatóságot illetékességi összeütközés esetén 15 napon belül a legközelebbi közös felügyeleti szerv, ennek hiányában a vita eldöntését kérő hatóság működési területe szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal, hatásköri összeütközés esetén a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jelöli ki.

A hatóság **hatáskörét** és **illetékességét** az eljárás minden szakaszában hivatalból **köteles vizsgálni**. A hatóság az illetékességi területén kívül akkor végezhet eljárási cselekményt, ha ezt törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi. Fővárosi kerületi hatóság a főváros egész területén végezhet eljárási cselekményt.

Jogsegély

Belföldi jogsegélyt akkor lehet kérni, ha az ügyben a hatóság illetékességi területén kívül kell valamely eljárási cselekményt elvégezni, vagy azt az ügyfél jogos érdeke, vagy a költségtakarékosság indokolja, illetve az ügy elbírálásához olyan adat vagy irat szükséges, amellyel más hatóság rendelkezik. A megkeresést a kérés megkeresett szervhez történő beérkezését követően tizenöt napon belül, adat vagy iratszolgáltatás esetén nyolc napon belül, ha a kért adat elektronikus nyilvántartásban áll rendelkezésre, és a hatóságok közötti elektronikus kapcsolattartás lehetséges, öt napon belül kell teljesíteni. Amennyiben szükséges, lehetőség van **nemzetközi jogsegély** igénybe vételére is, ha Magyarországnak valamely állammal közigazgatási jogsegélyegyezménye

van, vagy az államok között viszonzossági gyakorlat áll fenn, vagy többoldalú nemzetközi szerződés ezt lehetővé teszi.

Kérelem

A hatósági eljárás az ügyfél kérelmére vagy hivatalból indul meg. A szociális ügyintézés során előforduló hatósági eljárások általában **kérelemre** indulnak meg. (Kivétel például a pénzbeli szociális ellátások jogszabályban előírt felülvizsgálata, melyet hivatalból indít meg a hatóság.) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, kérelmet **szóban** vagy **írásban** lehet benyújtani. Jogszabály előírhatja, hogy az ügyfél a kérelmét **formanyomtatványon** nyújtsa be. A kérelemhez **csatolni kell** a jogszabályban előírt mellékleteket. Mellékletként **nem lehet** az ügyféltől szakhatósági állásfoglalás vagy előzetes szakhatósági hozzájárulás csatolását kérni.

Az ügyfél azonosításához szükséges adatok kivételével az ügyféltől **nem kérhető olyan adat igazolása**, amely nyilvános, vagy amelyet valamely hatóság, bíróság jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásának tartalmaznia kell. Különleges adatok esetén az ügyfél kérheti, hogy az adattal rendelkező szerv az adatot az általa megjelölt hatóságnak továbbítsa. Az adatszolgáltatás iránti kérelmet nyolc nap alatt kell teljesíteni.

A kérelmet **tartalma szerint kell elbírálni** akkor is, ha az nem egyezik az ügyfél által használt elnevezéssel.

A kérelmekbe érdemes **a lehető legtöbb körülményt a legrészletesebben** beleírni (pl. az ügyfél lakcímadatai, tényleges tartózkodási helye, az ügyre vonatkozó előzmények), és kérni, hogy amennyiben további adatokra, igazolásokra van szükség, akkor azt a hivatal saját hatáskörben szerezzé be, mert ez megkönnyíti a hatósági eljárás megindítását, lefolytatását.

Amennyiben esetleg a kérelmet az ügyféltől - a Ket-tel ellentétesen - nem veszik át, érdemes a hivatalhoz **postán beküldeni**, ez esetben kötelező a hatósági eljárás megindítása.

Ha a jogszabály másként nem rendelkezik, az ügyfél az **elsőfokú eljárás megindítására irányuló kérelmét** az eljárásra hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál, rendeletben meghatározott ügyekben a kormányablakban, vagy ha jogszabály azt nem zárja ki, lakcíme vagy munkahelye szerinti székhelyű, azonos hatáskörű hatóságnál, ennek hiányában pedig a lakcíme vagy munkahelye szerint illetékes jegyzőnél is **előterjesztheti**, aki azt továbbítja a hatáskörrel rendelkező illetékes hatósághoz.

Az ügyfél az eljárás megindítására irányuló kérelmét a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedéséig **visszavonhatja**.

Hiánypótlás

Az eljáró hatóság a kérelem megérkezését követően haladéktalanul ellenőrzi, hogy a kérelem megfelel-e a formai követelményeknek, illetve a jogszabályban előírt mellékleteket csatolták-e? Ha nem felel meg, a hatóság nyolc napon belül - megfelelő határidő megjelölése és a mulasztás következményeire történő figyelmeztetés mellett - **hiánypótlásra** hívja fel az ügyfelet. Nem bocsátható ki hiánypótlási felhívás olyan adat igazolására vagy melléklet csatolására, amelyet a hatóságnak kell beszereznie. Törvény vagy kormányrendelet a hiánypótlási felhívás kibocsátására nyolc napnál hosszabb határidőt is megállapíthat.

Igazolási kérelem

Aki az eljárás során valamely határidőt önhibáján kívül elmulasztott, igazolási kérelmet terjeszthet elő. Az igazolási kérelmet a mulasztásról való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő nyolc napon belül, de legkésőbb az elmulasztott határnapotól vagy az elmulasztott határidő utolsó napjától számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni. Az **igazolási kérelemmel** egyidejűleg pótolni kell az elmulasztott cselekményt is. Ha a hatóság az igazolási kérelemnek helyt ad, a benyújtó személyt olyan helyzetbe kell hozni, mintha nem mulasztott volna.

Eljárás

A hatóság a kérelmet **érdemi vizsgálat nélkül**, nyolc napon belül **elutasítja**, ha:

- az eljárásra magyar hatóságnak nincs joghatósága,
- a hatóságnak nincs hatásköre vagy nem illetékes, és a kérelem áttételének nincs helye,
- a kérelem nyilvánvalóan lehetetlen célra irányul
- jogszabály a kérelem előterjesztésére határidőt vagy határnapot állapít meg, és a kérelem idő előtti vagy elkésett,
- a hatóság a kérelmet érdemben már elbírálta, és a tényállás és jogi szabályozás változatlan, és újrafelvételnek nincs helye,
- a kérelem nem az előterjesztésére jogosulttól származik,
- a kérelem tartalmából megállapítható, hogy az ügy nem hatósági ügy.

A hatóság az eljárást **megszüntetheti** ha:

- a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának lett volna helye, de ez az eljárás megindítását követően jutott a hatóság tudomására,
- az eljárás kérelemre indult, és az ügyfél kérelmét visszavonta,
- az ügyfél halála következtében az eljárás oka fogyottá vált, és jogutódlás sem következett be, az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn,
- az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a képviselőt visszautasította, és a hatóság felhívására sem gondoskodik a képviselő-ellátásra alkalmas személy meghatalmazásáról, vagy nem jár el személyesen,
- ha jogszabályváltozás miatt az ügy elbírálása a továbbiakban már nem hatósági hatáskörbe tartozik,
- az ügyfél a hiánypótlásra való felhívásnak nem tett eleget, és a határidő meghosszabbítását sem kérte, illetve nyilatkozattételének elmaradása megakadályozta a tényállás tisztázását,
- az eljárásért illetéket vagy igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni, és az ügyfél a fizetési kötelezettségének a hatóság erre irányuló felhívása ellenére nem tesz eleget, és költségmentességben sem részesül.

Ha az ügy érdemi eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelyben az eljárás más szerv hatáskörébe tartozik, vagy ugyanannak a hatóságnak az adott ügygel szorosan összefüggő más döntése nélkül nem dönthető el, a hatóság az eljárást felfüggeszti. **Az eljárás felfüggesztésekor** minden határidő megszakad, és az eljárás felfüggesztésének megszüntetésekor az ügyintézési határidő kivételével újra kezdődik. A felfüggesztés időtartama alatt megtett valamennyi eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve azokat, amelyek a felfüggesztési ok megszüntetésére irányulnak. A hatóság ez esetben is dönthet úgy, hogy a folyamatban lévő eljárási cselekményeket és az azok teljesítésére megállapított határidőket az eljárás felfüggesztése nem érinti.

Ügyintézési határidő

Az **ügyintézési határidő** a kérelemnek az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz történő megérkezését követő napon **kezdődik**. A fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és a felügyeleti szerv eljárása esetén, valamint a megismételt eljárásban az ügyintézési határidő az ügy összes iratának az eljárásra jogosult hatósághoz érkezését követő napon kezdődik.

A hatóság vezetője - ha azt jogszabály nem zárja ki - az ügyintézési határidőt annak letelte előtt kivételesen indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb **huszonegy** nappal **meghosszabbíthatja**.

A **szakhatóság eljárására** irányadó **ügyintézési határidő** tizenöt nap. Kivételesen indokolt esetben - amennyiben azt jogszabály nem zárja ki - a szakhatóság vezetője a szakhatósági eljárásra irányadó határidőt annak letelte előtt egy alkalommal legfeljebb tizenöt nappal meghosszabbíthatja, és erről az ügyfelet és a megkereső hatóságot értesíti.

A határozatot, az eljárást megszüntető végzést, valamint a másodfokú döntést hozó hatóságnak az első fokú döntést megsemmisítő és új eljárásra utasító végzését **huszonegy napon belül** kell meghozni, és gondoskodni a döntés közléséről. Ennél rövidebb **határidőt** bármely jogszabály, hosszabbat pedig törvény vagy kormányrendelet állapíthat meg. Ha jogszabály ezt nem zárja ki, **az ügyintézési határidőbe nem számít be:**

- a hatásköri vagy illetékességi vita egyeztetésének, valamint az eljáró hatóság kijelölésének időtartama,
- a jogsegélyeljárás időtartama,
- adatnak a nyilvántartásból történő beszerzéséhez szükséges idő
- a hiánypótlásra irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő,
- a szakhatóság eljárásának időtartama,
- az eljárás felfüggesztésének időtartama,
- a hatóság működését legalább egy teljes napra ellehetlenítő üzemzavar vagy más elháríthatatlan esemény időtartama,
- a szakértői vélemény elkészítésének időtartama, és a hatósági megkeresés vagy a döntés postára adásának napjától annak kézbesítéséig terjedő időtartam.

Ha a hatóság **testületi szerv huszonegy** napon belül, vagy ha ez nem lehetséges, a határidő letelte utáni első testületi ülésen, legkésőbb azonban két hónapon belül határoz.

Ha a hatóság a rá irányadó **ügyintézési határidőt** az ügyfélnek és az eljárás egyéb résztvevőjének fel nem róható okból **túllépi**, köteles az ügyfél által az eljárás lefolytatásáért megfizetett illetéknek vagy díjnak megfelelő összeget, ha pedig az ügyintézés időtartama meghaladja az irányadó ügyintézési határidő kétszeresét, az ügyfél által az eljárás lefolytatásáért megfizetett illetéknek vagy díjnak megfelelő összeg kétszeresét az ügyfél részére visszafizetni.

A határozat tartalma

A hatóság az ügy érdemében **határozatot** hoz, az eljárás során felmerült minden más kérdésben **végzést** bocsát ki. A **határozatnak** a kötelező formai elemek mellett **tartalmaznia kell** a rendelkező részben a hatóság döntését, és a jogorvoslat lehetőségéről való tájékoztatást, az indoklási részben a megállapított tényállást, az elfogadott bizonyítékokat és azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján a hatóság a határozatot hozta. Indokolást és a jogorvoslatról való tájékoztatást nem tartalmazó egyszerűsített döntés hozható, ha a hatóság a

kérelemnek teljes egészében helyt ad, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél. A **végzésnek** a formai elemek mellett **tartalmaznia kell** a hatóság döntését, és a jogorvoslat lehetőségéről való tájékoztatást és azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján a hatóság a végzést hozta.

Ha jogszabály lehetővé teszi, az elsőfokú hatóság a hatáskörébe tartozó ügynek a közérdek és az ügyfél szempontjából is előnyös rendezése érdekében határozathozatal helyett az ügyféllel **hatósági szerződést** köthet. Hatósági szerződés csak írásban köthető.

A **határozatot közölni kell** az ügyféllel és azzal, akire nézve jogot vagy kötelezettséget állapít meg, az ügyben eljáró szakhatósággal és a jogszabályban meghatározott más hatósággal vagy állami szervvel. A végzést azzal kell közölni, akire nézve rendelkezést tartalmaz, valamint azzal, akinek jogát vagy jogos érdekét érinti.

Kézbesítés

Ha a postai úton történő kézbesítés azért hiúsul meg, mert a címzett a küldeményt nem veszi át, az iratot a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni. Ha az irat a hatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza, a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon **kézbesítettnek kell tekinteni**. Erről a hatóság a **kézbesítési vélelem** beálltát megalapozó irat megküldésével tíz napon belül értesíti az ügyfelet. A **kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet** a címzett a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül terjeszthet elő. A kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják vagy az önhiba hiányát valószínűsítik. Ha a kérelemnek a hatóság helyt ad, a benyújtó személyt olyan helyzetbe kell hozni, mintha nem mulasztott volna. A kérelmet az a hatóság bírálja el, amelyik a kézbesítés tárgyát képező iratot kiadta.

Fellebbezés

Az ügyfél az elsőfokú **határozat ellen** fellebbezhet. A **fellebbezési jog** nincs meghatározott jogcímhez kötve, fellebbezni bármely okból lehet, amelyre tekintettel az érintett a döntést sérelmesnek tartja. A **végzések** általában nem fellebbezhetőek, kivételként önálló **fellebbezésnek** van helye például:

- a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító,
- az eljárást megszüntető, az eljárás felfüggesztése tárgyában hozott,
- a fellebbezési határidő elmulasztása miatt benyújtott igazolási kérelmet elutasító,
- az eljárási költség megállapításával kapcsolatos, illetve a költségmentesség iránti kérelmet elutasító, módosító vagy visszavonó első fokú végzés ellen.

A fellebbezést - ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik - a döntés közlésétől számított **tizenöt napon belül** lehet előterjeszteni. A fellebbezésre jogosult e határidőn belül a fellebbezési jogáról szóban vagy írásban lemondhat. A szóban történő lemondást jegyzőkönyvbe kell foglalni. A fellebbezési jogról történő lemondó nyilatkozat nem vonható vissza.

Nincs helye fellebbezésnek, ha:

- az ügyben törvény azt kizárja,
- valamely adatnak, ténynek vagy jogosultságnak a hatósági nyilvántartásba mérlegelés nélküli bejegyzése történt,

- az első fokú döntést miniszter, a PSZÁF elnöke, autonóm államigazgatási szerv vagy kormányhivatal vezetője hozta,
- az első fokú döntést központi államigazgatási szerv vezetője hozta, amennyiben törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik.

A megtámadott döntésben foglalt jogok nem gyakorolhatók, és a fellebbezésnek a döntés végrehajtására **halasztó hatálya van**, kivéve, ha a hatóság a döntést a végrehajthatónak nyilvánította. A határozatban foglaltakat teljesíteni kell, ha az ügyfél javára megállapított pénzbeli ellátást tartalmaz, és az ügyfél fellebbezése csak a megállapított összeg felüli többletigényre vonatkozik.

A **fellebbezést** annál a hatóságnál kell **előterjeszteni**, amely a megtámadott döntést hozta. A fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatók. A fellebbezést az ügy összes iratával nyolc napon belül fel kell terjeszteni a fellebbezés elbírálására jogosult hatósághoz, **kivéve**, ha a hatóság a megtámadott döntést a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően **kijavítja**, kiegészíti, **módosítja**, visszavonja, vagy a fellebbezést **érdemi vizsgálat nélkül elutasítja**. Érdemi vizsgálat nélkül akkor lehet elutasítani a fellebbezést, ha az elkésett, nem a fellebbezésre jogosulttól származik, önálló fellebbezéssel meg nem támadható végzés ellen irányul, vagy törvény indoklási kötelezettséget ír elő, és az hiányzik.

Ha a fellebbezés alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, azt módosítja, vagy visszavonja. A hatóság a döntést akkor is visszavonhatja, illetve módosíthatja, ha a kérelemben foglaltakkal egyetért, feltéve, hogy az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél.

A másodfokú döntést hozó hatóság a döntést helybenhagyja, megváltoztatja, vagy megsemmisíti. Ha a **másodfokú döntés** meghozatalához nincs elég adat, az első fokú döntést hozó hatóságot új eljárásra utasíthatja, vagy a bizonyítási eljárást maga végzi el, és ennek alapján dönt. A megismételt eljárásban az első fokú döntést hozó hatóságot a másodfokú végzés rendelkező része és indokolása köti.

Bírósági felülvizsgálat

Az önállóan nem fellebbezhető végzések kivételével a **döntés bírósági felülvizsgálata** kezdeményezhető, ha a hatósági eljárásban a fellebbezésre jogosultak valamelyike a fellebbezési jogát kimerítette, vagy a fellebbezés törvény rendelkezései szerint kizárt. Ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság az ügy érdemében határozott, a hatóságnál ugyanabban az ügyben azonos tényállás mellett nincs helye új eljárásnak. A hatóságot a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indokolása köti, a megismételt eljárás és a döntéshozatal során annak megfelelően jár el.

Újrafelvételi eljárás

Ha az ügyfélnek a határozat jogerőre emelkedését követően jut tudomására már meglévő, de az eljárásban el nem bírált lényeges tény, adat vagy más bizonyíték, tizenöt napon belül **újrafelvételi kérelmet** nyújthat be. A hatóság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha:

- a határozat meghozatala után bekövetkezett tényen, illetve a jogi szabályozásban bekövetkezett változáson alapul,
- az ügyben bírósági felülvizsgálat van folyamatban, illetve felülvizsgálat során a bíróság határozatot hozott,
- a határozat jogerőre emelkedésétől számítva hat hónap eltelt,

- az újrafelvételi kérelem benyújtását törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet kizárja.

Az újrafelvételi eljárásban a hatóság a jogerős határozatot módosíthatja, visszavonhatja, vagy az utóbb ismertté vált tényállásnak megfelelő új döntést hozhat. Ha a hatóság az újrafelvételi kérelemnek helyt ad, az ügyfelet olyan eljárásjogi helyzetbe kell hozni, mint amilyenben akkor lenne, ha már a korábbi határozat meghozatalakor ismerte volna az újrafelvételi eljárás alapjául szolgáló tény, adatot vagy bizonyítékot.

II. A szociális törvény speciális eljárási szabályai és fogalmai

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

A szociális törvény (a továbbiakban: Szt.) illetékességi szabályai a Ket. illetékességi szabályaitól jelentősen eltérnek. Az Szt. nem alkalmazza a Ket-ben rögzített értesítési cím, és az utolsó bejelentett lakóhely definíciót, ugyanakkor a Ket. nem ismeri a Szt-ben definiált hajléktalan fogalmat.

A Szt-ben szereplő ellátások iránti **kérelmet** az a szociális hatáskört gyakorló szerv (képviselő testület, járási hivatal) bírálja el, amelynek illetékességi területén a kérelmező lakóhelye, vagy ha a kérelmező életvitelszerűen a bejelentett tartózkodási helyén lakik, a tartózkodási helye van.

Hajléktalan a pénzbeli és természetbeni ellátások szempontjából az, aki bejelentett lakóhellyel nem rendelkezik, kivéve azt, akinek bejelentett lakóhelye a hajléktalan szállás. A hajléktalan személyek ügyében szociális igazgatási eljárásra az a szociális hatáskört gyakorló szerv illetékes, amelynek illetékességi területét a hajléktalan személy az ellátás igénybevételekor nyilatkozatában tartózkodási helyeként megjelölte.

A települési önkormányzat tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére köteles települési támogatást megállapítani, ha annak hiánya a rászoruló életét és testi épségét veszélyezteti. A **települési támogatás megállapítása szempontjából hajléktalannak** tekinti azt, aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti.

A Szt. szerint nyújtható **szociális ellátások**
pénzbeli ellátások:

- **Járási hivatal** bírálja el:
 - időskorúak járadéka
 - aktív korúak ellátása
 - foglalkoztatást helyettesítő támogatás
 - egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
 - ápolási díj
- **Önkormányzat** képviselő testülete bírálja el:
 - települési támogatás (természetben is nyújtható)

természetbeni ellátások:

- **Járási hivatal** bírálja el:
 - közgyógyellátás
 - egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
- **Önkormányzat** képviselő testülete bírálja el:
 - köztemetés

Szt-ben számos olyan **fogalom** definíciója megtalálható, melyekre más jogszabályok is hivatkoznak. Ezek közül a legfontosabbakat ismertetjük.

Jövedelem: elismert költségekkel és a befizetési kötelezettséggel csökkentett, a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint meghatározott jövedelem. **Nem minősül** jövedelemnek a rendkívüli települési támogatás, a lakásfenntartási támogatás, az adósságcsökkentési támogatás, valamint a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez, a gyógyszerkiadások viseléséhez és a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére nyújtott települési támogatás, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, a nevelőszülők számára fizetett nevelési díj és külön ellátmány, az anyasági támogatás, a vakok személyi járadéka és a fogyatékosági támogatás, a fogadó szervezet által az önkéntesnek biztosított juttatás, az egyszerűsített foglalkoztatás alapján történt munkavégzés, a házi segítségnyújtás keretében társadalmi gondozásért kapott tiszteletdíj, az energiafelhasználáshoz nyújtott támogatás.

Vagyon: az a hasznosítható ingatlan, jármű, továbbá vagyoni értékű jog, amelynek külön-külön számított forgalmi értéke, illetőleg összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a harmincszorosát, vagy együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a nyolcvanszorosát meghaladja. **Nem minősül vagyonnak** az az ingatlan, amiben a kérelmező lakik, vagy a mozgáskorlátozottság miatt fenntartott jármű.

Család: egy lakásban, vagy személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos szociális, gyermekvédelmi intézményben együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező közeli hozzátartozók közössége.

Közeli hozzátartozó a házastárs, az élettárs, az önálló keresettel nem rendelkező gyermek, ha húszévesnél fiatalabb, vagy huszonhárom évesnél fiatalabb és nappali oktatásban tanul, vagy huszonöt évesnél fiatalabb és felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanul. Közeli hozzátartozónak számít korhatárra való tekintet nélkül a fogyatékos gyermek.

Egyedülálló: az, aki hajadon, nőtlen, özvegy, elvált vagy házastársától külön él, kivéve, ha élettársa van.

Egyedül élő, aki egyszemélyes háztartásban lakik.

Háztartás: az egy lakásban együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező személyek közössége.

Rendszeres pénzellátás: a táppénz, csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj, az öregségi nyugdíj, a korhatár előtti ellátás, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai, az özvegyi nyugdíj - kivéve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat, továbbá a házastársa jogán árvaellátásra jogosult fogyatékkal élő, illetve tartósan beteg vagy legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó személy özvegyi nyugdíját -, a baleseti táppénz, az Ft. alapján folyósított pénzbeli ellátása, rokkantsági járadék, a hadigondozottak és nemzeti gondozottak pénzbeli ellátásai, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, a rendszeres szociális segély, az ápolási díj, a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlék, a közszolgálati járadék, valamint az uniós rendeletek alapján külföldi szerv által folyósított egyéb azonos típusú ellátás.

III. Munkavállalás és munkanélküliség

Munkanélküliség esetén a munkaügyi központ vagy az önkormányzat nyújt segítséget.

A **munkaügyi központok** segítik az álláskeresőket elhelyezkedési esélyeiket képzések szervezésével és támogatásával. A Nemzeti Pályaorientációs Portálon megtalálhatók az egyes szakmákban elérhető keresetek is. Ha az álláskereső a nyolc általános iskolai osztályt nem fejezte be, a lakhelyéhez közeli dolgozók általános iskoláját keresheti fel. Budapesten az általános iskolai felnőttképzések indít például a Wesley János Általános Iskolában, Semper Stúdió Felnőttek Általános Iskolája és Gimnáziuma, Lakatos Menyhért Általános Iskola és Gimnázium. A JóKépzés hírportálján lehet megtalálni az aktuális támogatott képzéseket, a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Virtuális Munkaerő Piaci Portálján pedig az aktuális állásajánlatokat.

A munkaügyi központok közérdekű munkát (szabálysértést elkövetők részére) és közfoglalkoztatást is biztosíthatnak. (Bővebben ld. a közfoglalkoztatási törvényt és a kormányrendeletet.)

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (a továbbiakban: NFSZ) munkaügyi kirendeltségei mellett foglalkoznak munkaközvetítéssel magán-munkaközvetítők, melyek működését jogszabály szabályozza. A magán-munkaközvetítők a munkát keresővel szemben díjat, költséget nem számolhatnak fel, ld. a részletes leírást az NFSZ honlapján. A különféle álláskereső portálok a munkaközvetítés mellett bemutatnak önéletrajz mintákat is (pl. Profession.hu, Jobline.hu, CV-Online, az uniós álláskereső portál, az EURES).

A **foglalkoztatás** történhet munkaviszonyban, ösztöndíjasként (felsőfokú végzettségű pályakezdők esetén munkatapasztalat szerzésére), valamint egyszerűsített foglalkoztatásban. Csak a munkaviszonyban, ill. ösztöndíjasként történő foglalkoztatás minősül a társadalombiztosítási törvény alapján biztosítási jogviszonynak, azaz jogosít pl. táppénzre. Az egyszerűsített foglalkoztatás (korábban az alkalmi munkavállalók könyvével történő foglalkoztatás) fajtái a mezőgazdasági és turisztikai idegnyomunka, a filmipari statiszta és az alkalmi munka. Az egyszerűsített foglalkoztatásban dolgozók a baleseti egészségügyi szolgáltatáson túl álláskeresőket ellátásra, nyugellátásra és baleseti ellátásra szereznek jogosultságot.

A munkaügyi központok által nyújtott szolgáltatások és ellátások

- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 2/2011. (I. 14.) NGM rendelet az álláskeresőként való nyilvántartásba vételről, valamint a nyilvántartásból való törlésről
- 34/2009. (XII. 30.) SZMM rendelet az álláskeresőket járadék és álláskeresőket segély megállapításához szükséges igazolólapról

Álláskeresőket ellátása

Az állami foglalkoztatási szerv (munkaügyi központ) az álláskeresőket álláskeresőket járadékkal, nyugdíj előtti álláskeresőket segéllyel, valamint költségtérítéssel támogatja.

Álláskereső az aki:

- a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és
- oktatási intézmény nappali tagozatán nem tanul, és
- öregségi nyugdíjra nem jogosult, rehabilitációs járadékban, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban nem részesül, és
- az alkalmi foglalkoztatást kivéve munkaviszonyban nem áll, és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és
- elhelyezkedése érdekében a munkaügyi központtal együttműködik, és akit

- az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.

Törlik az álláskeresőt a nyilvántartásból, ha kéri, ha meghalt, vagy ha már nem lehet álláskereső, mivel például betöltötte az öregségi nyugdíjkorhatárt vagy egészségkárosodottként egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesül. Akit jelentkezési vagy együttműködési kötelezettségének megszegése miatt törölnék a nyilvántartásból, 60 nap elteltével kérheti ismét a regisztrációját.

Az álláskeresőként való **nyilvántartás szünetel**, ha az álláskereső:

- a munkaügyi központ által támogatott képzésben vesz részt,
- rövid, 120 napot meg nem haladó időtartamú kereső tevékenységet (kivéve az egyszerűsített foglalkoztatást) folytat, továbbá
- az időtartamától függetlenül, közfoglalkoztatásban vesz részt,
- terhességi-gyermekágyi segélyre, gyermekgondozási díjra vagy gyermekgondozási segélyre való jogosultságának megállapítását jelenti be, a terhességi-gyermekágyi segély, csecsemőgondozási díj és gyermekgondozási díj esetén a jogosultság megállapítását követő naptól, gyermekgondozási segély esetén a jogosultság megállapításának napjától,
- önkéntes tartalékos katonai tényleges szolgálatot teljesít.

A munkaügyi központtal együttműködik az álláskereső, ha

- a meghatározott időpontban, de legalább háromhavonta jelentkezik,
- a körülményeiben bekövetkezett változást 15 napon belül bejelenti (akár elektronikusan is),
- aktívan keres munkahelyet, és
- a felajánlott munkaerő-piaci szolgáltatást, támogatott képzési lehetőséget elfogadja,
- részt vesz a megfelelő munkahelyhez jutást elősegítő munkaerő-piaci programban,
- a megfelelő munkahelyre szóló állásajánlatot elfogadja.

Megfelelő a munkahely, ha

- egészségi állapota szerint az álláskereső a munka elvégzésére alkalmas,
- várható keresete eléri az álláskeresői járadék összegét, vagy a legkisebb munkabér összegét,
- a 25. életévét betöltött álláskereső sem álláskeresői járadékra, sem nyugdíj előtti álláskeresői segélyre nem jogosult, akkor a munkaviszony akkor is megfelelő, ha közfoglalkoztatásban történik,
- az álláskereső foglalkoztatása munkaviszonyban történik,
- a munkahely és a lakóhely közötti naponta - tömegközlekedési eszközzel- történő oda- és visszautazás ideje a három órát, a megváltozott munkaképességű, a tíz éven aluli gyermeket nevelő nő és a tíz éven aluli gyermeket egyedül nevelő férfi álláskereső esetében a két órát nem haladja meg, ill. közfoglalkoztatási jogviszonynál a kettő illetve a három órát is meghaladhatja. Ha a napi négy órát meghaladja, akkor a munkavégzés helyétől 20 km belül térítésmentes elhelyezést, tisztálkodást és étkezést kell biztosítani a foglalkoztatónak. A napi négy órát meghaladó közlekedést igénylő munkavégzés alól a település jegyzője felmentést adhat, ha az hátrányosan érinti a családi körülményeket.

Álláskeresői járadék

Álláskeresői járadékot **kérhet** az álláskereső, ha az utóbbi három évben 360 jogosultsági idővel rendelkezik, azaz munkaviszonyban állt, egyszerűsített foglalkoztatásban vállalt munkát, vállalkozó volt és a vállalkozói járulékot megfizette és munkát akar vállalni, de sem maga sem a munkaügyi központ nem tud munkát felajánlani. A vizsgálható három év ideje meghosszabbodik az alábbiak időtartamával:

- sor-, tartalékos katonai szolgálat, továbbá a polgári szolgálat,
- keresőképtelenséggel járó betegség,

- beteg gyermek ápolására igénybe vett táppénz,
- terhességi-gyermekágyi segély, a csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, a gyermekgondozási segély folyósítása,
- megváltozott munkaképességű személyek ellátásai,
- az előzetes letartóztatás, valamint a szabadságvesztés, és az elzárás büntetés,
- az ápolási díj és a gyermeknevelési támogatás folyósítása,
- nappali tagozaton történő tanulmányok folytatása.

Az álláskeresői járadék **megállapításánál** figyelembe kell venni az európai unió másik tagállamában végzett munkát vagy biztosítási időt. A munkaviszony megszűnéskor a munkavégzés helye szerinti állam foglalkoztatási szervétől kell kérni az **U1, U2, U3-as** nyomtatványokat, és azt az álláskeresői ellátás kérelméhez csatolni, mert a hivatalból történő beszerzés nagyon sok időt vehet igénybe. Magyarországi munka esetén igazololó lapot kell kitölteni az álláskeresői járadék megállapításához.

Az álláskeresői járadék **összege** a megelőző négy naptári negyedév járadék alapjának (kereset) a 60%-a, de legfeljebb a kötelező legkisebb munkabérral megegyező összeg. Tíz nap jogosultsági idő egy nap álláskeresői járadéknak felel meg, de a maximális folyósítási idő 90 nap. Ha a jogosult a járadék lejárta előtt, legalább napi négy órában elhelyezkedik, kérheti, hogy a fennmaradó álláskeresői járadékának 80%-át kifizessék részére. Feltétele, hogy a kifizetés napján is munkaviszonyban álljon, s ezt a munkaadó igazolja. A fennmaradó ellátás kifizetését az álláskeresői járadék megszűnését követő harminc napon belül kell kérni.

Nyugdíj előtti álláskeresői segély

A kötelező legkisebb munkabér összegének 40%-áig álláskeresői segélyt **kérhet** az álláskereső, ha:

- a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárhoz legfeljebb öt év hiányzik, és
- legalább 45 napig álláskeresői járadékba részesült, és
- a jogosultsághoz szükséges életkora előtt három éven belül szűnt meg az utolsó álláskeresői járadéka, továbbá
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és
- a megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül,
- nem talál munkát és a munkaügyi központ sem tud számára munkát felajánlani.

Az álláskeresői járadék és a nyugdíj előtti munkanélküli segély szüneteltetése, megszüntetése

Szünetel az ellátások folyósítása, ha az álláskereső terhességi-gyermekágyi segélyre, csecsemőgondozási díjra, gyermekgondozási díjra vagy gyermekgondozási segélyre lesz jogosult, vagy ha börtönbe kerül kivéve, ha azt pénzbüntetés átváltoztatása miatt állapították meg. Szünetel az ellátások folyósítása munkaviszony, közfoglalkoztatási jogviszony esetén. Ettől eltérően az álláskeresői járadéknál csak akkor szünetel az ellátás, ha a munkaviszony rövid időtartamú (120 nap). Ha az ellátásban részesülő nem jelentette be a munkaviszony létesítését, 90 nap elteltével kérheti ismét az ellátásokat.

Megszűnik az ellátásokra való jogosultság, ha az álláskereső kéri, meghal, megváltozott munkaképességűek ellátására lesz jogosult, oktatási intézményben tanul, képzést fogad el, mely során a legkisebb munkabér összegét elérő támogatást kapja, keresőtevékenységet folytat, kivéve az alkalmi foglalkoztatást. Megszűnik az álláskeresői járadék, ha az álláskereső **kimerítette** a folyósítás idejét. Meg kell szüntetni az ellátásokat, ha az álláskeresőt **törlik a nyilvántartásból**, ha munkába áll és azt nem jelentette be.

Az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony esetén sem megszüntetni, sem szüneteltetni nem kell az ellátások folyósítását.

Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Költségtérítés

Az álláskeresői ellátások megállapításával, munkahelykereséssel kapcsolatos (ideértve a lakóhelyétől az állami foglalkoztatási szervhez történő oda- és visszautazást, valamint az állami foglalkoztatási szerv által kezdeményezett foglalkozás-egészségügyi szakvélemény beszerzéséhez szükséges utazást is), a tömegközlekedési eszköz igénybevétele felmerült indokolt helyközi utazási költséget meg kell téríteni.

Képzések támogatása

A munkaügyi központ által felajánlott vagy elfogadott képzése **támogatható**:

- az álláskeresőnek,
- a 25. életévét - felsőfokú végzettségű esetén a 30. életévét - be nem töltött személynek, és tanulmányait követően álláskeresői járadékra és álláskeresői segélyre nem szerzett jogosultságot,
- a gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, illetőleg terhességi gyermekágyi segélyben, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban vagy ápolási díjban részesülőnek (a képzés időtartama a heti 30 órát nem haladhatja meg),
- a rehabilitációs ellátásban részesülőnek,
- akinek munkaviszonya várhatóan egy éven belül megszűnik, és ezt a munkaadó a munkavállalóval és az állami foglalkoztatási szervvel előzetesen írásban közölte, vagy
- a közfoglalkoztatásban résztvevőnek, ha a képzésben való részvételt vállalja, továbbá
- a munkaviszonyban állónak, ha rendszeres foglalkoztatása képzés nélkül nem biztosítható.

Képzési támogatás **fajtái**:

- keresetpótló juttatás, melynek legkisebb összege a közfoglalkoztatási bér 60 százaléka, legfeljebb közfoglalkoztatási bérral megegyező összeg,
- a keresetkiegészítés, melynek összege a képzést megelőzően elért átlagkereset és a képzés alatt elért kereset különbözete,
- a képzéssel kapcsolatos költségek részben vagy teljes egészében való megtérítése.

Munkaerőpiaci szolgáltatáshoz kapcsolódó keresetpótló juttatás

- 30/2000. (IX. 15.) GM rendelet a munkaerőpiaci szolgáltatásokról, valamint az azokhoz kapcsolódóan nyújtható támogatásokról

Az álláskereső keresetpótló juttatást kérhet, ha az **álláskeresői klubban** csoportos foglalkozásokon vesz részt. A szolgáltatás időtartama legalább a 15 napot érje el, és a szolgáltatást a munkaügyi központnak kell nyújtania, vagy nyújtásához a munkaügyi központ támogatást állapított meg. Az ellátást egy naptári évben legfeljebb 90 napig lehet kapni, összege azonos képzési támogatásként kapható keresetpótló támogatás összegével. A munkaügyi központ a résztvevővel hatósági szerződést köt.

Munkába járással kapcsolatos költségek támogatása

- 39/1998. (III. 4.) Korm. rendelet a munkába járással összefüggő terhek csökkentését célzó támogatásokról, valamint a munkaerő-toborzás támogatásáról

Helyközi utazás támogatása

A munkaadó és a munkavállaló legfeljebb egy év időtartamra támogatást kérhet a munkába járással kapcsolatos utazási költségek megtérítésére. A támogatás megállapításának feltétele, hogy a leendő munkaváló legalább 6 hónapja, vagy pályakezdő illetve megváltozott munkaképességű esetén 3 hónapja regisztrált álláskereső legyen. A támogatás további feltétele, hogy a munkaadó hasonló munkakörben foglalkoztatottat nem bocsátott el az utolsó 6 hónapban. A támogatást a munkaügyi központ kirendeltsége állapítja meg és folyósítja, és a munkavállaló utólag, a munkaadó kifizetésével kapja meg.

Lakhatási támogatás.

Ha az álláskereső **távol otthonától vállal munkát**, lakhatásához támogatást kérhet, mely felhasználható bérleti díjra és közüzemi díjakra: villany, víz-, csatornadíj, gáz, központfűtés, a hulladékszállítás díjára és közös költségre. A támogatás egymást követően több ingatlanra is kérhető. A támogatást legfeljebb 12 hónapig lehet folyósítani, ezt követően csak 24 hónap elteltével kérhető ismét. Az elbírálásra vonatkozó ügyintézési határidő 45 nap.

Lakhatási támogatás **kérhet**, aki

- legalább egy hónapja nyilvántartott álláskereső, kivéve a pályakezdőt és a csoportos létszámleépítéssel érintett munkavállalót, az ő esetükben a nyilvántartási idő lehet ennél kevesebb is, és
- legalább hat hónapra vállalt munkát legalább heti 20 órában, és
- az állandó lakóhelyétől **legalább 100 km** távolságra vállal munkát, és az oda- és visszautazás ideje tömegközlekedéssel napi 5 óránál több, és
- nem rendelkezik sem maga, sem a vele együtt élő házastársa lakóingatlanl a munkavégzés helyén, valamint annak 100 km-es körzetében sem, és
- akinek az utolsó munkahelye más foglalkoztatónál volt, kivéve, ha a munkavégzés helye eltérő
- a munkavégzés helyén, vagy annak 100 km-es körzetében lakhatását bérleti jogviszonnyal szeretné megoldani, és
- nem részesül más lakhatási vagy közüzemi támogatásban.

A munkaviszonynak rendszeres jövedelmet kell biztosítania, amit munkaszerződéssel vagy kinevezéssel kell igazolni, a lakhatásról **csatolni kell** a bérleti szerződést, és annak a tartózkodási hellyel megegyező címűnek kell lennie. A támogatás megállapításának további feltétele, hogy a munkaviszonyból származó havi bruttó jövedelem nem lehet több a kötelező legkisebb munkabér 300%-ánál. A munkaviszonyba értendő az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony is.

A támogatásra való **kérelmet** vagy a foglalkoztatást megelőzően, vagy annak létesítésétől számított 30 napon belül kell benyújtani a járási hivatal munkaügyi kirendeltségénél.

Az ellátást **meg kell szüntetni**, ha munkaviszony megszűnik és 30 napon belül nem sikerül ismét munkahelyet találni, illetve, ha a bérleti jogviszony megszűnik és a támogatás ideje alatt nem sikerül másikat létesíteni. Akinek a jövedelme az előírt jövedelemhatárt meghaladja, vagy öregségi nyugdíjra, vagy rehabilitációs, ill. rokkantsági ellátásra szerez jogosultságot, nem kaphatja tovább a támogatást.

A támogatás **összege** egy naptári hónapra:

- ha csak egy személy felel meg a támogatás feltételeinek: 100 ezer Ft

- ha az ingatlant igénybe vevő közeli hozzátartozók közül legalább ketten megfelelnek a támogatás feltételeinek: 150 ezer Ft,
- a támogatás mértéke ugyanazon lakóingatlanra a 200 ezer forintot nem haladhatja meg, ha az ingatlant három vagy több személy veszi igénybe, aki megfelel a feltételeknek. ha az ingatlant igénybe vevő közeli hozzátartozók közül legalább hárman vagy többen megfelelnek a támogatás feltételeinek.

Az ellátást **utólag folyósítják** a kifizetést igazoló bizonylatok bemutatását követően, de egy alkalommal a bérleti szerződésben foglalt kaució erejéig, de legfeljebb kettő havi összeghatárig előleget lehet kérni. Az ellátást tekintve közeli hozzátartozó a házastárs, élettárs 20 évesnél fiatalabb gyermek, vagy a 23 évesnél fiatalabb gyermek, ha önálló keresettel nem rendelkezik továbbá korhatárra való tekintet nélkül a fogyatékos gyermek.

Aktív korúak ellátása

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

A járási hivatal aktív korúak támogatását nyújtja annak, aki nem töltötte be a reá irányadó nyugdíjkorhatárt, és sem neki, sem családjának a megélhetése nem biztosított. Az aktív korúak ellátására egy **családban csak egy személy jogosult** kivéve, ha az egyikőjük foglalkoztatást helyettesítő támogatást a másik családtag gyermekfelügyeleti és egészségkárosodási támogatást kap.

Nem biztosított a család megélhetése, ha az egy fogyasztási egységre jutó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 90%-át és vagyona nincs. Nem számít vagyonnak az az ingatlan, amiben a család él. A **fogyasztási egységet** arányszámokkal állapítják meg. Egy felnőtt 1 fogyasztási egységnek felel meg (ha egyedül neveli a gyermekét, akkor ez az érték 1,2), a házastárs vagy élettárs 0,9, az első és második gyermek 0.8 egység. Ha a család fogyatékos gyermeket nevel, akkor e gyermek arányszáma 1, ha valamelyik szülő fogyatékosági támogatásban részesül, akkor az ő arányszámuk 0,2-vel növekszik.

A **kérelmet az ahhoz a járási hivatalhoz** kell benyújtani, ahol a kérelmező lakóhelye van, ha a kérelmező a tartózkodási helyén lakik, akkor a tartózkodási hely szerinti járási hivatal az illetékes.

Nem jogosult aktív korú ellátásra vagy az ellátását **meg kell szüntetni** annak, aki előzetes letartóztatásban van vagy szabadságvesztés-büntetését tölti, gyermekgondozási segélyt, gyermekgondozási támogatást kap, vagy a gyermekgondozási segélyre jogosult (gyermek egy éves koráig), álláskereső támogatásra szerzett jogosultságot, köznevelési vagy felsőoktatásban nappali oktatásban tanul, keresetpótló juttatást kap képzésének támogatására, vagy aki keresőtevékenységet folytat, és annak időtartama a 90 napot meghaladja. Ez esetekben az ellátás megszűnésétől számított **36 hónapon belül előzetes együttműködési kötelezettség nélkül** újból lehet kérni az ellátást. Ha valaki a felülvizsgálat során nem működik együtt vagy két éven belül ismétlen jogellenesen végezett munkát (első alkalommal egy hónapra felfüggesztik az ellátás folyósítását), szintén megszüntetik az ellátását.

Szünetel az aktív korúak ellátása, ha a jogosult 90 napnál rövidebb ideig dolgozik, közfoglalkoztatásban, vagy képzésben vesz részt, valamint ha keresetpótló juttatást kap.

A járási hivatal aktív korú ellátásként

- egészségkárosodási támogatást,
- gyermekfelügyeleti támogatást,
- foglalkoztatást helyettesítő támogatást
- állapíthat meg.

Aktív korúak ellátásában részesülők a helyi közlekedésben közlekedési kedvezményre jogosultak. Az igazolás kiállítását a kedvezményes bérlet vásárlásához az ellátást megállapító **járási hivaltól** kell kérni.

A **hajléktalan** emberekre vonatkozó szabályokat ld. a szociális törvény speciális eljárási szabályainál. Ez esetben az ellátást az országos illetékességgel a kijelölt hivatal a határozatban foglalt címre folyósítja. A fővárosban élő hajléktalanok aktív korú ellátásának megállapítására és az ellátás országos folyósítására Budapest IX. Kerületi Hivatal Hatósági Osztálya az illetékes.

Foglalkoztatást helyettesítő támogatás

Aktív korúak ellátásaként **foglalkoztatást helyettesítő támogatás** jár:

- ha az álláskeresési támogatás (álláskeresési járadék) folyósítási ideje **lejárt**, vagy lejárat előtt megszűnt, mert az álláskereső elhelyezkedett, de újabb jogosultságot álláskeresési támogatásra nem szerzett, és az ellátást a támogatás vagy munkaviszony megszűntét követő **tizenkét hónapon belül** kéri. Ha a kérelmet az álláskeresési támogatás megszűnését követő 30 napon belül nyújtják be, akkor az ellátás az álláskeresési támogatás megszűnésétől jár, vagy
- ha a kérelem benyújtását megelőzően az utóbbi két évben egy évet együttműködött a nemzeti foglalkoztatási szervvel (munkaügyi központ) vagy a rehabilitációs hatósággal, (együttműködésnek számít a keresőtevékenység is), vagy
- ha az ápolási díj, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj vagy özvegyi nyugdíj megszűnt, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően a munkaügyi központtal vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött (együttműködésnek számít a keresőtevékenység is), és ellátása tizenkét hónapon belül szűnt meg.

Az aktív korú ellátásokra való **kérelmet** a 63/2006. kormányrendelet 3. számú mellékletében szereplő formanyomtatványon kell benyújtani, csatolva az 1. számú melléklet vagyonyilatkozatát. Mellékelni kell továbbá:

- a háztatásban nevelt már nem tanköteles gyermek tanulói, hallgatói jogviszonyának igazolását,
- a szükséges együttműködésekről szóló igazolást (a munkaügyi központ hatósági bizonyítványát),
- a korábban folyósított ellátásról szóló igazolást,
- az iskolai végzettségről szóló igazolást (35 évnél idősebb kérelmező nyilatkozhat arról, hogy legfeljebb nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezik),
- igazolást arról, hogy a gyermek napközben nem gondozható.

Hajléktalanok együttműködési kötelezettsége azzal a munkaügyi központtal illetve azzal a járási hivatal által kijelölt szervvel áll fenn, amelyik az ellátást megállapító járási hivatal székhelyén van.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő **köteles** az állami foglalkoztatási szervvel (munkaügyi központ) **együttműködni**.

Az aktív korúak ellátásainál leírtakon túl **meg kell szüntetni** a foglalkoztatást helyettesítő támogatást, ha:

- az álláskereső a munkaügyi központ által felajánlott munkahelyet nem fogadja el, vagy
- az álláskereső a közfoglalkoztatását jogellenesen megszünteti, illetve a közfoglalkoztató azonnali hatállyal felmond, vagy
- törlik az álláskeresőt, vagy
- az álláskereső a megállapító határozatban szereplő határidőig nem veteti magát nyilvántartásba, vagy
- az álláskereső az éves felülvizsgálatot megelőzően legalább 30 napot nem folytat kereső tevékenységet (ide értve az egyszerűsített foglalkoztatást valamint a háztartási munkát), vagy legalább hat hónapos képzésen nem vesz részt. Ha nem sikerül elhelyezkednie, az járási hivatal elfogadja az önkéntes munkát is. Az önkéntes munkáról és szervezetekről bővebb információ: <http://civil.info.hu/>, <http://www.onkentes.hu/>

Az ellátás összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 80%-a. Az ellátást a családból csak egy személy kaphatja.

Ha a gyermekfelügyeleti támogatásra vagy az egészségkárosodási támogatásra való jogosultság megszűnik, az együttműködési kötelezettség előírásával **foglalkoztatást helyettesítő támogatást** kell megállapítani.

Gyermekfelügyeleti támogatás

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást kaphat, aki 14 éven aluli gyermeket nevel, a család nem részesül gyermekgondozási segélyben vagy gyermekgondozási támogatásban, és a gyermeket óvodában vagy iskolában nem tudják napközbeni ellátásban részesíteni. Az egészségkárosodás jogcímén kapott támogatás szabályai a „Megváltozott munkaképességűek és fogyatékos személyek ellátásai” fejezetben található.

Az ellátás havi **összege** a családi jövedelemhatár (a legkisebb öregségi nyugdíj 90%-a) összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-át azzal, ha a gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult családja tagjának foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultságot állapítottak meg, az összege nem haladhatja meg a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-ának és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegének különbözetét.

IV. Gyermeket nevelő családok támogatása

A gyermekeket nevelő családok attól függően, hogy a gyermek születése előtt a szülő dolgozott-e (volt-e biztosítása), vagy nehéz anyagi körülmények között neveli gyermekét, a gyermekkülönböző életszakaszaiban különféle támogatásokat kaphatnak.

Biztosítástól függő családtámogatási ellátások

- 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól,
- 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet

Csecsemőgondozási díj

Csecsemőgondozási díjat kérhet az édesanya (szülő, örökbefogadó szülő, gyám), ha a szülést megelőzően két éven belül 365 napon át biztosított (pl. munkaviszony, álláskeresői járadék) volt, és a biztosítás tartama alatt vagy az ezt követő negyvenkét napon belül megszületik a gyermeke. Az ellátás a szülési szabadság

időtartamára, legfeljebb 168 napra jár. Biztosítási időnek számít a biztosítás megszűnését követő baleseti táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, egy évnél hosszabb nappali tagozatos közép- vagy felsőfokú tanulmányok idejéből 180 nap, a rehabilitációs járadék, rokkantsági ellátás.

Nem kérhető arra az időszakra, amely alatt kereső tevékenységet folytat, kivéve a szerzői jogi díjazást és a személyi jövedelemadó-mentes tiszteletdíjat.

Ha a szülő a gyermeke után folyósított ellátás, pl. gyermekgondozási díj vagy gyermekgondozási segély folyósítása alatt várja második, vagy harmadik gyermekét, a korábban megállapított ellátások mellett is jogosult lesz újból a csecsemőgondozási díjra, amennyiben fizetés nélküli szabadságban részesül, és biztosítási jogviszonya fennáll.

Összegének számításánál csak az a jövedelem vehető figyelembe, amelyet az ellátást igénylő annál a munkáltatónál kapott, ahol biztosítási jogviszonyban áll. Vagyis a korábbi munkáltatónál megszűnt jogviszonyból származó jövedelem nem számít. Az ellátás összege a napi átlagkereset 70%-a.

A kérelmet, ha a munkahely társadalombiztosítási kifizetőhely, akkor munkáltatónál, ha nem, akkor a területileg illetékes Kormányhivatalnál a „Nyilatkozat csecsemőgondozási díj megállapításához” elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani.

Mellékelni kell: a terhes gondozásról szóló kiskönyvet, a terhességről az orvosi igazolást, a szülésről a kórház igazolását, a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, az örökbefogadásról a határozatot, és a „Jövedelemigazolás egészségbiztosítási ellátás megállapításához” nyomtatványt, ha az igénylőnek megszűnt a biztosítása.

Visszamenőleg legfeljebb hat hónapra kérhető. Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Gyermekgondozási díj

Gyermekgondozási díjat akkor kaphat a szülő (kivéve a nevelőszülő), ha a gyermek-gondozási díj igénylését megelőzően két éven belül 365 napon át biztosított volt, vagy terhességi-gyermekágyi segélyt kapott.

Biztosítási időnek számít a biztosítás megszűnését követő táppénz, csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, egy évnél hosszabb nappali tagozatos közép- vagy felsőfokú tanulmányok idejéből 180 nap, a rehabilitációs járadék, rokkantsági ellátás.

Gyermekgondozási díjat kaphat az a szülő nő, aki a gyermeke születését megelőző két éven belül államilag elismert felsőoktatási intézmény nappali képzésében legalább két félév aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkezik.

Nem jár a gyermekgondozási díj, ha a jogosult a gyermek egy éves kora előtt kereső tevékenységet folytat, vagy rendszeres pénzellátást kap (a munkanélküli ellátások kivételével), szabadságvesztését tölti, vagy gyermekét a gyámhatóság elhelyezte vagy a gyermek bölcsődébe jár, kivéve a jogosult kereső tevékenysége miatti a gyermek 1 éves kora utáni bölcsődei elhelyezést.

Összege a naptári napi átlagkereset 70 %-a, legfeljebb a minimálbér kétszeresének 70%-a.

A kérelmet a munkáltató kifizetőhelyén, vagy a területileg illetékes Kormányhivatalnál az Igénybejelentés gyermekgondozási díjra (GYED 1. r. sz.) elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani

A gyermekgondozási díj legkorábban a csecsemőgondozási díj lejártát követő naptól, legfeljebb a **gyermek 2. életévének betöltéséig**, ikergyermekek esetén a 3. életévük betöltéséig jár. Az ún. diplomás gyed a gyermek egyéves koráig jár. Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Biztosítástól és jövedelmi helyzetétől függetlenül járó családtámogatási ellátások

- 1998. évi LXXXIV. törvény - a családok támogatásáról
- 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet

Családi pótlék

A gyermek nevelésével, iskoláztatásával járó költségekhez az állam havi rendszerességgel járó **nevelési ellátást**, vagy **iskoláztatási támogatást** (együtt: családi pótlékot) nyújt.

Nevelési ellátásra jogosult a szülő (nevelőszülő, gyám) a gyermek tankötelessé válása évének október 31. napjáig. Saját jogán jogosult nevelési ellátásra a tizennyolcadik életévét betöltött tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy az iskoláztatási támogatásra való jogosultság megszűnésének időpontjától.

Iskoláztatási támogatásra jogosult a szülő (nevelőszülő, gyám) a gyermek tankötelezettsége időtartamára, vagy a tankötelezettség megszűnését követően közoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermekekre (személyre) tekintettel annak a közoktatási tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a 20. évét betölti (fogyatékos gyermek esetén a 23. évét betölti). Saját jogán jogosult iskoláztatási támogatásra tankötelezettsége megszűnését követően a közoktatási intézményben tanuló árva, az intézeti nevelésből kikerülő, a szülőtől külön háztartásban élő személy, annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a 20. évét betölti.

A 16. életévét betöltött kiskorú szülő a saját nevében nyújthat be kérelmet. A 16. életévét be nem töltött kiskorú szülő nevében a kérelmet a törvényes képviselőjét ellátó személy nyújtja be.

Összege:

- egygyermekes család esetén 12 200 Ft,
- egy gyermeket nevelő egyedülálló esetén 13 700 Ft,
- kétgyermekes család esetén gyermekenként 13 300 Ft,
- két gyermeket nevelő egyedülálló, vagy intézetben, nevelőszülőnél elhelyezett gyermek esetén gyermekenként 14 800 Ft,
- három- vagy többgyermekes család esetén gyermekenként 16 000 Ft,
- három vagy több gyermeket nevelő egyedülálló esetén gyermekenként 17 000 Ft,
- tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek esetén 23 300 Ft,
- tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő egyedülálló esetén 25 900 Ft, 18. életév betöltése után saját jogon 20 300 Ft.

Egyedülállónak kell tekinteni azt a szülőt is, akinek házastársa felsőoktatási tanulmányokat folytat, munkanélküli ellátásban vagy nyugellátásban, vagy fogyatékosági támogatásban részesül.

Szünetel az iskoláztatási támogatás folyósítása, ha a gyermek az adott tanévben igazolatlanul 50 kötelező tanórát mulaszt.

A **kérelmet** a területileg illetékes kormányhivatalnál „Kérelem családi pótlék megállapítására” elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani. A magasabb összegű családi pótlék igazolásához csatolni kell az „Igazolás tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermekről” elnevezésű nyomtatványt. Az ellátás az igény benyújtásának időpontjától jár.

Az igény késedelmes benyújtása esetén az ellátást legfeljebb az igénybejelentés napját megelőző második hónap első napjától állapítják meg.

Anyasági támogatás

Anyasági támogatásra jogosult a szülést követően az a nő, aki terhessége alatt legalább négy alkalommal - koraszülés esetén legalább egyszer - várandósgondozáson vett részt; (az anyasági támogatás jogosultat akkor is megilleti, ha a gyermek halva született). Jogosult továbbá az örökbefogadó szülő, ha a szülést követő hat hónapon belül az örökbefogadást jogerősen engedélyezték; a gyám, ha a gyermek a születését követően hat hónapon belül jogerős határozattal a gondozásába kerül.

Nem jár anyasági támogatás, ha a szülők a gyermek születését megelőzően nyilatkozatban hozzájárultak a gyermek örökbefogadásához vagy a megszületett gyermek a gyámhatóság jogerős határozata alapján családból kikerült. Ha a szülést követő hat hónapon belül az örökbefogadó nyilatkozatot visszavonták vagy a gyermek a családba a gyámhatóság jóváhagyásával visszakerült, a jogosult kérheti az anyasági támogatást.

Összege a legkisebb öregségi nyugdíj 225%-a (2015-ben 64 125 Ft), ikergyermekek esetén 300%-a (2015-ben 85 500 Ft).

A **kérelmet** a várandósgondozási igazolás csatolásával a munkáltatónál vagy a területileg illetékes kormányhivatalnál a „Kérelem anyasági támogatás megállapítására” elnevezésű nyomtatványon lehet benyújtani a szülést követő 6 hónapon belül.

Gyermekgondozási segély

Gyermekgondozási segélyre jogosult a szülő (nevelőszülő, a gyám) a háztartásában nevelt gyermek 3. életévének betöltéséig, ikergyermekek esetén a tankötelessé válás évének végéig, de legfeljebb a gyermek 10. életévé betöltéséig. Tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek 10. életévének betöltéséig.

A **kiskorú szülő**, ha a gyermekének nincs gyámja, vagy a kirendelt gyámmal nem él egy háztartásban, saját háztartásában nevelt gyermeke után igényelheti a gyermekgondozási segélyt. A **nagyszülő**, ha az unoka az első életévét betöltötte, gondozása a szülő háztartásában történik, valamint a szülők írásban nyilatkoznak arról, hogy a gyermekgondozási segélyről lemondanak és egyetértenek a gyermekgondozási segélynek nagyszülő részéről történő igénylésével.

Nem jár gyermekgondozási segély annak, aki rendszeres pénzellátásban részesül, vagy az egy évesnél fiatalabb (nagyszülő esetén három évesnél fiatalabb) gyermekét napközbeni ellátást biztosító intézményben helyezi el, vagy gyermeke egyéves kora után teljes munkaidőben dolgozik, vagy szabadságvesztés-büntetését tölti, vagy akinek gyermekét a gyámhatóság átmeneti vagy tartós nevelésbe vette.

Kereső tevékenységet végezni a gyermek egyéves kora után időkorlátozás nélkül lehet. A nagyszülő kereső tevékenységet a gyermek három éves kora után heti harminc órát meg nem haladó időtartamban folytathat, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés az otthonában történik.

Méltányosságból a gyermekgondozási segélyre való jogosultság megállapítható, illetőleg meghosszabbítható a gyermek általános iskolai tanulmányainak megkezdéséig, legfeljebb azonban a gyermek 8. életévének betöltéséig, ha a gyermek-szakorvos igazolja, hogy a gyermek betegsége miatt napközbeni ellátását biztosító intézményben nem gondozható.

15 napon belül be kell jelenteni az ellátás folyósítását érintő változásokat, ennek elmulasztása esetén a jogalap nélküli kifizetett összeget vissza kell fizetni.

Összege azonos a legkisebb öregségi nyugdíj összegével (2015-ben 28 500 Ft), ikergyermekek esetén annyiszor 100 %-ával, ahány ikergyermek született.

A **kérelmet** a területileg illetékes kormányhivatalnál a „Kérelem gyermekgondozási segély megállapítására” elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani. Nagyszülő kérelmezőnek a „Nyilatkozat a nagyszülői gyermekgondozási segély megállapításához” c. nyomtatványt kell kitölteni. Az ellátás az igény benyújtásának időpontjától jár.

Az **igény késedelmes benyújtása** esetén, az ellátást legfeljebb az igénybejelentés napját megelőző második hónap első napjától állapítják meg. Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Gyermeknevelési támogatás

Gyermeknevelési támogatást kérhet a szülő (nevelőszülő, gyám), aki háztartásában három vagy több kiskorút nevel. A támogatás a legfiatalabb gyermek 3. életévének betöltésétől 8. életévének betöltéséig jár. **Kereső tevékenység** heti 30 órát meg nem haladóan, otthoni munkavégzés esetén időkorlátozás nélkül végezhető. A gyermeknevelési támogatás jár akkor is, ha a szülő a gyermekeket óvodában, napköziben helyezi el.

Nem jár annak, akinek gyermekét a gyámhatóság átmeneti vagy tartós nevelésbe vette, aki rendszeres pénzellátást kap, vagy szabadságvesztés büntetését tölti.

15 napon belüli be kell jelenteni az ellátás folyósítását érintő változásokat, ennek elmulasztása esetén a jogalap nélküli kifizetett összeget vissza kell fizetni.

Összege - függetlenül a gyermekek számától - azonos a legkisebb öregségi nyugdíj összegével (2015-ben 28 500 Ft).

A **kérelmet** a területileg illetékes kormányhivatalnál a „Kérelem gyermeknevelési támogatás megállapítására” elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani. Az ellátás az igény benyújtásának időpontjától jár.

Az **igény késedelmes benyújtása** esetén, az ellátást legfeljebb az igénybejelentés napját megelőző második hónap első napjától állapítják meg. Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Szociális helyzettől függő családtámogatási ellátások

- 1997. évi XXXI. törvény - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

- [149/1997. \(IX. 10.\) Korm. rendelet](#)
- [2001. évi XXXVII. törvény - a tankönyvpiac rendjéről](#)

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre Jogosult a gyermek, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a legkisebb öregségi nyugdíj 130 %-át. Ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy a gyermek nagykorú, vagy tartósan beteg, súlyosan fogyatékos, 140%-át.

A **nagykorú** gyermek akkor jogosult, ha a közoktatás a nappali oktatás szerinti munkarendjében tanul, legfeljebb 23. évének betöltéséig, továbbá ha a felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul, legfeljebb a 25. évének betöltéséig.

A jogosultság megállapításának további feltétele hogy a **családban élők vagyona** (ide nem számítva az életvitelszerűen lakott ingatlant) ne haladja meg külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát, vagy együtt számítva a hetvenszeresét.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő a bölcsődei, óvodai, az általános iskolai **étkeztést** térítésmentesen veheti igénybe, középiskolában a térítési díj 50%-át kell fizetni. **Természetbeni támogatásban** augusztus, november hónapokban 5 800 Ft értékben részesül, és jogosult **ingyenes tankönyvek** igénybevételére. **Kérheti** a szülő vagy más törvényes képviselő, illetve a nagykorú személy a lakóhelye szerint illetékes polgármesteri hivatalnál. A nyomtatvány letölthető: **R. 3. számú melléklet**.

A támogatásra való jogosultságot **1 év időtartamra** állapítják meg.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

Jogosult a gyermeket gondozó szülő, ha a bíróság a tartásdíjat jogerős határozatában már megállapította, és a gyermektartásdíj összegének behajtása átmenetileg lehetetlen, továbbá a gyermeket gondozó szülő vagy más törvényes képviselő nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani, feltéve, hogy a gyermek családjában az egy főre jutó havi átlagjövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét (2015-ben 57 000 Ft). **Nem kérhető**, ha a kötelezett lakóhelye ismeretlen vagy olyan államban van, ahol a végrehajtás nem érvényesíthető, vagy ha a kötelezett a gyerektartásdíj legalább 50%-át megfizeti.

Nagykorú részére is megállapítható, ill. továbbfolyósítható, legfeljebb 20. éve betöltéséig, ha közoktatásban, nappali tagozaton tanul.

Összege a bíróság által megállapított összeg, százalékos marasztalás esetében az alapösszeg, de nem haladhatja meg gyermekenként a legkisebb öregségi nyugdíj 50%-át.

A **kérelmet** a lakcím szerint illetékes járási gyámhivatalnál kell benyújtani. A kérelem mellékletét képező nyomtatvány letölthető: a **R. 7. számú mellékletéből** - Nyilatkozat gyermektartásdíj megelőlegezéséhez.

Csatolni kell a gyermektartásdíjat megállapító bírósági végzést, az eredménytelen végrehajtását igazoló jegyzőkönyvet, vagy a gyermektartásdíj behajtása iránti eljárás megindítását igazoló okiratot.

Az ellátás legfeljebb **három évig** folyósítható. Egy alkalommal, legfeljebb további három évre továbbfolyósítható, illetve ismételten elrendelhető.

Otthonteremtési támogatás

Otthonteremtési támogatásra jogosult, akinek legalább hároméves időtartamú folyamatos nevelésbe vétele a nagykorúvá válásával szűnt meg, és készpénzének, lekötött betétjének, vagy ingatlan vagyonának értéke a nagykorúvá válásakor nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hatvanszorosát. A készpénz vagyonba az árvaellátásából és a keresményéből származó megtakarítást nem lehet beszámítani.

A **három évnél rövidebb** időtartamú nevelésbe vétel esetén is jár a támogatás, ha a nevelésbe vétel szülők halála miatt történt vagy a szülői felügyeleti jogot mindkét szülőtől megvonták.

Összege a négy évnél rövidebb időtartamú nevelésbe vételnél a legkisebb öregségi nyugdíj negyvenszerese, négy évet meghaladó esetén ötvenszerese, öt évet meghaladó esetén hatvanszorosa. Ha a jogosult vagyonnal rendelkezik, a támogatást a fenti összeghatárokig kell kiegészíteni.

A **támogatás felhasználható** építési telek, életvitelszerű lakhatásra alkalmas ingatlan vásárlására vagy építésére, tulajdon vagy tulajdonrész szerzéssel járó felújítására vagy bővítésére, bérlakás felújítására, bérleti díjának kifizetésére, lakás-előtakarékosságra. Indokolt esetben az otthonteremtési támogatás felhasználható a tartósan beteg vagy fogyatékos fiatal felnőtt megfelelő ellátását biztosító, bentlakásos szociális intézménybe fizetendő egyszeri hozzájárulásra.

A gyámhatóság a gyermeket nagykorúságának elérése előtt 6 hónappal írásban tájékoztatja az otthonteremtési támogatás lehetőségéről.

A **kérelmet** a nagykorúvá válást követően, de **legkésőbb a 30. évének betöltéséig** lehet benyújtani a lakcím szerint illetékes járási gyámhivatalnál.

Kedvezményes intézményi és étkezési díj

50%-os intézményi és étkeztetési térítési díj kedvezményre jogosult a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tartósan beteg vagy fogyatékos, a három- vagy többgyermekes családban nevelkedő gyermek.

Ingyenes tankönyvhasználat

Ingyenes tankönyvhasználatra jogosult a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tartósan beteg vagy fogyatékos, sajátos nevelést igénylő, a három- vagy többgyermekes családban nevelkedő, valamint a nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásban részesülő gyermek.

A családokat támogató egyéb kedvezmények

Családi adókedvezmény

- 1995. évi CXVII. törvény - a személyi jövedelemadóról

Családi adókedvezményre jogosult, aki gyermeke után családi pótlékot kap, a várandós nő a terhesség 91. napjától, és vele közös háztartásban élő házastársa, továbbá aki saját jogán kap családi pótlékot.

A családi kedvezmény eltartottanként havonta egy és kettő eltartott esetén 62 500 Ft, három és minden további eltartott esetén 206 250 Ft levonást jelent az adóalapból.

A kedvezmény érvényesítésével egy-két gyermek esetén gyermekenként 10 000 forinttal, három vagy több gyermek esetén gyermekenként 33 000 forinttal csökkenhet a fizetendő adó.

Családok utazási kedvezménye

- 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet - a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről

Az utazási kedvezmények igénybevételére jogosultak az alábbi mértékben

felőtt kíséretében utazó gyermek 6 éves korig	100%
gyermek 6-14 éves kor között	50 %
6 éven felüli óvodás	90 %
nappali oktatás munkarendje és esti oktatás munkarendje szerint folyó oktatásban részt vevő tanuló és hallgató a közép-, ill. felsőoktatási tanulmányok végéig bármely utazásra	50 %
18 éves korig a képzésben résztvevő a lakóhely és a képzés helye között	90 %
A szülő (szülők) és a vele (velük) együtt utazó legalább 3 gyermekük	90 %
A magasabb összegű családi pótlékban részesülő gyermek	90 %
A budapesti lakcímmel rendelkező terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, vagy gyermeknevelési támogatásban részesülők: http://www.bkk.hu/tomegkozlekedes/jegyek-es-berletek/jegy-es-berletek/havi-budapest-berlet-kisgyerekeseknek/	3450Ft

V. Megváltozott munkaképességűek és fogyatékos személyek ellátásai

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai

- 2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról

Jogosult, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy annál kisebb mértékű, és a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül legalább 3 éven át, vagy 10 éven belül legalább 7 éven át, vagy 15 éven belül legalább 10 éven át biztosított volt, keresőtevékenységet nem végez és rendszeres pénzellátásban nem részesül. A biztosításának tartamára tekintet nélkül jár, aki az iskolai tanulmányai megszűnését követő 180 napon belül biztosítottá vált, és ebben 30 napnál hosszabb megszakítása nem volt, illetve aki 2011. december 31-én (baleseti) rokkantsági nyugdíjban, rehabilitációs járadékban vagy átmeneti, vagy rendszeres szociális járadékban részesült. Az előírt biztosítási időbe beleszámít a táppénz, a Terhességi-gyermekágyi segély, a Gyermekgondozási díj, álláskeresési támogatás ideje is.

Ha az igénylő rehabilitációja nem javasolt, akkor **rokkantsági ellátásra**, ha rehabilitálható, akkor **rehabilitációs ellátásra** jogosult. Ha rehabilitálható, de a nyugdíjkorhatárt 5 éven belül eléri, akkor is rokkantsági ellátást állapítanak meg.

Rehabilitációs ellátás

Az ellátásban részesülő személy ún. rehabilitációs szolgáltatásra jogosult, ami a gyakorlatban együttműködési kötelezettséget jelent. Köteles a rehabilitációs hatóságnál írásban történő felszólításra megjelenni, aktívan munkát keresni, a **munkaügyi központtal együttműködni**, a felajánlott átképzést és állást (közfoglalkoztatást is) elfogadni.

A kérelem benyújtásának napjától, vagy a rendszeres pénzellátás megszűntét követő naptól legfeljebb **3 évre** állapítható meg. Folyósítását szüneteltetni kell, ha heti 20 órát meghaladó keresőtevékenységet végez vagy közfoglalkoztatásban vesz részt, vagy keresőképtelen (ez esetben táppénzre jogosult). A szüneteltetés időtartamára járó ellátást levonják, de ez csak az ellátás 50%-áig terjedhet. Időtartama meghosszabbodik a keresőképtelenség idejével. Újabb egészségkárosodás esetén ismételten megállapítható.

Összege: akinek foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, a havi átlagjövedelem 35 százaléka, de legalább a 2012. évi minimálbér (93.000 Ft) 30 százaléka és legfeljebb a 2012. évi minimálbér 40 százaléka, aki tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, a havi átlagjövedelem 45 százaléka, de legalább a 2012. évi minimálbér 40 százaléka és legfeljebb a 2012. évi minimálbér 50 százaléka. **Megszűntetik** többek között, ha egészségi állapotában javulás, vagy a rehabilitációt lehetetlenné tevő rosszabbodás áll be, ha együttműködési kötelezettségét megszegi, ha a felülvizsgálat során nem működik együtt, ha feketén vállal munkát (ez esetben az elmúlt egy évben folyósított ellátás visszakövetelhető).

Rokkantsági ellátás

Legkorábban a kérelem benyújtásának napját megelőző hatodik hónap első napjától vagy a rendszeres pénzellátás megszűntét követő naptól állapítható meg.

Összege:

- akinek a foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, de rehabilitációja nem javasolt a havi átlagjövedelem 40 százaléka, de legalább a 2012. évi minimálbér 30 százaléka és legfeljebb a 2012. évi minimálbér 45 százaléka,
- akinek egészségi állapota tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, de rehabilitációja nem javasolt, a havi átlagjövedelem 60 százaléka, de legalább a 2012. évi minimálbér 45 százaléka és legfeljebb a 2012. évi minimálbér 150 százaléka,
- aki kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható, a havi átlagjövedelem 65 százaléka, de legalább a 2012. évi minimálbér 50 százaléka és legfeljebb a 2012. évi minimálbér 150 százaléka,
- akinek egészségkárosodása jelentős és önellátásra nem, vagy csak segítséggel képes, a havi átlagjövedelem 70 százaléka, de legalább a 2012. évi minimálbér 55 százaléka és legfeljebb a 2012. évi minimálbér 150 százaléka.

Megszüntetik az ellátást, ha egészségi állapotában tartós javulás áll be, keresőtevékenységet folytat és jövedelme 3 egymást követő hónapra vonatkozó havi átlaga meghaladja a minimálbér 150 százalékát, ha az értesítési kötelezettségét megszegi, ha a felülvizsgálat során nem működik együtt, ha feketén vállal munkát (ez esetben az elmúlt egy évben folyósított ellátás visszakövetelhető). Nem hívják be felülvizsgálatra azt, aki a rá vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatárt 5 éven belül betölti.

Közös eljárási szabályok

Formanyomtatványon igényelhető, amely letölthető: [Igénybejelentő és Nyilatkozat az NRSZH honlapjáról](#)

12 hónapon belül előterjesztett újabb kérelmet csak akkor kell elbírálni, ha megállapítható, hogy a kérelmező egészségi állapotában tartós rosszabbodás következett be.

Az ellátást a nyugdíjfolyósító Igazgatóság törzsszámmal megjelölve folyósítja.

Az ellátásban részesülőnek 15 napon belül be kell jelentenie, ha állapotában tartós javulás, vagy rosszabbodás következett be, vagy ha keresőtevékenységet folytat.

A rehabilitációs hatóság **komplex minősítés** keretében megvizsgálja a kérelmező egészségi állapotának százalékos mértékét, a rehabilitáció irányát és időtartamát és a megváltozott munkaképességű személy rehabilitálhatósága esetén rehabilitációs javaslatot készít. A kérelmező a rehabilitációs hatóság vizsgálatán történő személyes megjelenésre kötelezhető. Ellátásban részesülők esetében a hatóságnak rendszeresen (leggyakrabban a határozatban szereplő felülvizsgálati időpontban, de az ellátott kérelmére is) felül kell vizsgálnia az ellátásban részesülő állapotát, körülményeit (ez a gyakorlatban sokszor hónapokat csúszik). A 2012. január 1-jétől érvényes minősítési kategóriák:

„B1” minősítési kategóriába az a személy sorolható, akinek az egészségi állapota 51–60% között van és foglalkoztatási szempontú rehabilitációja javasolható,

„B2” kategóriában az egészségi állapot 51–60% közötti és a foglalkoztatási vagy szociális szempontú vizsgálata alapján a rehabilitációja nem javasolt,

„C1” kategóriában az egészségi állapot 31–50% közötti és foglalkoztatási szempontú rehabilitációja javasolható,

„C2” kategóriában az egészségi állapot 31–50% közötti és a foglalkoztatási vagy szociális szempontú vizsgálat alapján a rehabilitációja nem javasolt,

„D” kategóriában az egészségi állapot 1–30% közötti és orvosi szempontból önellátásra képes,

„E” kategóriában az egészségi állapota 1–30% közötti és orvosi szempontból önellátásra nem, vagy csak segítséggel képes.

Az ellátásban részesülőnek tizenöt napon belül értesítenie kell a hatóságot, ha egészségi állapotában tartós javulás, vagy rosszabbodás következett be, vagy ha keresőtevékenységet folytat (rokkantsági ellátásban részesülő csak akkor, ha jövedelme 3 egymást követő hónapban meghaladja a minimálbér 150 %-át), vagy keresőtevékenysége megszűnt.

Az ellátásokat a nyugdíjmelésre vonatkozó szabályok szerint, azzal megegyező arányban emelik.

A rehabilitációs hatóság pályázati úton támogatást nyújthat a munkahely rehabilitációs célú átalakításához, bér- és költségtámogatást nyújthat, ha a munkáltató megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatását biztosítja. A megváltozott munkaképességű személy **Rehabilitációs kártyára** jogosult, ha a komplex minősítés alapján foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, vagy tartós foglalkozási rehabilitációt igényel.

Rokkantsági járadék

- 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet a rokkantsági járadékról

Jogosult, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg. A 25. életév betöltése után is igényelhető, de kérni kell a megrokkánás időpontjának megállapítását (pl. értelmi fogyatékosok esetében). Az ellátást (legfeljebb 6 hónapra visszamenőleg) attól a hónaptól folyósítja a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, melyben az igénylő 18. életévét betölti. Az ellátás megállapításához szolgálati idő nem szükséges. **Nem kaphatja**, aki térítésmentesen van intézetben elhelyezve. Kaphatja, aki fogyatékosági támogatásban, vagy családi pótlékban részesül, vagy munkaviszonyban áll.

Összege 2015. január 1-jétől 33 930 forint.

Rokkantsági járadékos kedvezményes bérlet kiváltására jogosult a helyi tömegközlekedésben.

Kérelem nyomtatvány letölthető: Igénybejelentő az ONYF Nyomtatványtárából: K04 rokkantsági járadékhoz.

Fogyatékosági támogatás

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról,

- 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól

Jogosult az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos, Magyarországon élő magyar állampolgár, letelepedett, valamint bevándorolt jogállású személy, továbbá a magyar hatóság által menekültként, illetve hontalanként elismert személy, vagy a szabad mozgás, vagy tartózkodás jogával rendelkező személy, ha van magyarországi lakcíme, akinek

- látóképessége teljesen hiányzik vagy aliglátóként minimális látásmaradvánnyal rendelkezik (látási fogyatékos), vagy
- aki a beszédnek hallás útján történő megértésére segédeszközzel sem képes, feltéve, hogy halláskárosodása 25. életévének betöltését megelőzően következett be (hallási fogyatékos), vagy
- 14 éves kora előtt fennálló értelmi akadályozottsága középsúlyos vagy annál nagyobb mértékű (értelmi fogyatékos), vagy
- akinek állapota a személyiség egészét érintő fejlődés átható zavara miatt súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető (autista), vagy
- a helyváltoztatása segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy segédeszközzel eredményesen sem befolyásolható (mozgásszervi fogyatékos), vagy
- állapota kromoszóma-rendellenesség miatt súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető,
- és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes vagy mások állandó segítségére szorul.

Akinek e fogyatékoságok közül legalább két fogyatékosága van, vagy a beszéd megértésére segédeszközzel sem képes és a felsoroltak közül egyéb fogyatékosága is van, az **halmozottan fogyatékos**.

Nem jogosult fogyatékosági támogatásra, aki vakok személyi járadékában vagy magasabb összegű családi pótlékban részesül, csak akkor, ha ezen ellátásokra való jogosultságáról lemond.

Megállapítása és folyósítása a fővárosi és megyei kormányhivatal hatáskörébe tartozik. A kérelem letölthető az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság honlapjáról: Kérelem fogyatékosági támogatás megállapítására, a kérelemhez mellékelni kell a háziorvos által kitöltött orvosi beutalót, a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció másolatát és a személyi igazolvány másolatát is.

A fogyatékosági támogatás havi **összege** 2015-ben 20 327 Ft, 25 018 Ft, ha a jogosult halmozottan fogyatékos, vagy az önkiszolgáló képessége teljesen hiányzik. A jogosult állapotrosszabbodás miatt- a felülvizsgálat időpontja előtt maga is kezdeményezheti felülvizsgálatát.

Ha a kérelmet azért utasították el, mert a kérelmező nem súlyosan fogyatékos, egy éven belül előterjesztett újabb kérelmet csak akkor bírálják el, ha az orvos igazolja, hogy az igénylő állapota rosszabbodott. Az ellátást ötvenként az orvosszakértői szerv felülvizsgálja. Az ellátás a kérelem benyújtásától esedékes.

Megszűnik a jogosultság, ha a súlyosan fogyatékos állapot nem áll fenn, vagy a felülvizsgálaton nem jelenik meg és a távolmaradását nem igazolja. Szünetel a folyósítása, ha a jogosult 3 hónapot meghaladóan nem EGT tagországba távozik.

Az ellátásban részesülő személy 90 %-os utazási támogatást kap a helyközi, míg 100 %-os támogatást a helyi közlekedésben. Ennek igénybeviteléhez a megállapító szerv hatósági bizonyítványt állít ki.

A rokkantság jogcímén igényelhető özvegyi nyugdíjat és árvaellátást lásd a VI. fejezetben az „Időskorúak ellátásainál”.

Ellátások a szociális törvény alapján

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

Aktív korúak ellátása – Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

A járási hivatal egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti ellátást állapít meg az egészségkárosodottaknak.

Jogosult, ha egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy vakok személyi járadékában vagy fogyatékosági támogatásban részesül, feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított és keresőtevékenységet nem folytat.

Havi **összege** a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete de nem haladhatja meg a minimális nettó közfoglalkoztatási bér (2015-ben 51.847 Ft) 90%-át (tehát maximális összege 2015-ben 46.662 Ft), azzal, hogy ha a jogosult családja tagjának foglalkoztatást helyettesítő támogatást állapítottak meg, akkor összege nem haladhatja meg a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-ának és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegének különbözete (maximális összege 2015-ben: 23. 862 Ft) A családi jövedelemhatár összege megegyezik a család fogyasztási egységeihez tartozó arányszámok összegének és az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege (2015-ben 28500 Ft) 92%-ának (26.220 Ft) szorzatával. A megállapító szerv a jogosultság feltételeit két évente felülvizsgálja.

Az ellátásban részesülő kedvezményes bérlet kiváltására jogosult a helyi tömegközlekedésben.

A kérelem letölthető: Korm. R. 3. sz. melléklete, csatolni kell a Korm. R. 1. sz. melléklete szerinti vagyonyilatkozatot. Egyéb általános szabályokat lásd az „Aktív korúak ellátása” című fejezetben.

Ápolási díj

Ápolási díjra **jogosult** - a jegyes kivételével - a hozzátartozó, ha állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi. Tartósan beteg az a személy, aki előreláthatólag három hónapnál hosszabb időtartamban állandó ápolást, gondozást igényel.

Az ellátást az ápolást végző személy lakóhelye szerint illetékes **járási hivatal** állapítja meg.

A járási hivatal - kérelemre - kiemelt ápolási díjra való jogosultságot állapít meg annak, aki önellátásra képtelen, vagy súlyos betegségére, vagy fogyatékoságára tekintettel magasabb családi pótlékban részesülő személyt ápol-gondoz. Emelt összegű ápolásra jogosult, aki kiemelt ápolási díjra nem jogosult, de fokozott ápolást igénylő személy (akinél legalább három fennáll az alábbiak közül: nem képes étkezni, tisztálkodni, öltözködni, illemhelyet használni, lakáson belül közlekedni) ápolását-gondozását végzi. Egyazon kérelemben több jogcímen (kiemelt, emelt, alap) is kérhető.

Havi alapösszege 2015 évben 29 500 Ft, emelt összege 2015-ben 44 250 Ft, míg a kiemelt ápolási díj 2015-ben: 53 100 Ft. Rendszeres pénzellátásban részesülő jogosult esetén ezen összegeknek és a jogosult részére folyósított más rendszeres pénzellátás havi összegének a különbözete.

A települési önkormányzat települési támogatást adhat a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személynek. Ez ápolási díjnak minősül, ha az összege eléri az alapösszeg 80 %-át.

Nem jár az ápolási díj, ha az ápolat két hónapot meghaladóan kórházban, bentlakásos intézményi elhelyezésben részesül, vagy szakiskola, középiskola, illetve felsőoktatási intézmény nappali tagozatos tanulója, hallgatója, kivéve, ha a közoktatási intézményben eltöltött idő a kötelező tanórai foglalkozások időtartamát nem haladja meg, vagy az óvoda, a nappali ellátást nyújtó, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatási kötelezettségének időtartama átlagosan a napi 5 órát nem haladja meg, vagy az óvoda, a közoktatási, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatása, vagy a nappali ellátást nyújtó szociális intézmény igénybevétele csak az ápolást végző személy rendszeres közreműködésével valósítható meg. Továbbá, ha kérelmező rendszeres pénzellátásban részesül, és annak összege meghaladja az ápolási díj összegét, vagy keresőtevékenységet folytat és munkaideje a napi 4 órát meghaladja.

Meg kell szüntetni, ha az ápolat állapota az állandó ápolást már nem teszi szükségessé, ha az ápoló a kötelezettségét nem teljesíti, az ápolat meghal, az ápoló vagy az ápolat tartózkodási joga megszűnt, vagy a fent említett jogosultságot kizáró körülmény következik be. A jogosultság továbbra is fennáll, ha az ápoló saját jogú nyugellátásban részesül, súlyos fogyatékosága több mint 20 éve fennáll, vagy az ápolási díjat több mint tíz éve folyósítják.

Folyósítási ideje szolgálati időnek minősül.

A kérelem letölthető: Korm. R. 4. sz. melléklete. Az orvosi és óvodai-iskolai igazolások: Korm. R. 5-8. sz. mellékletei. A csatolandó vagyonyilatkozat: Korm. R. 1. sz. melléklete.

Az Szt szerinti ellátásokat utólag, minden hónap 5-éig kell folyósítani.

Közgyógyellátás

A közgyógyellátási igazolvány (a továbbiakban: igazolvány) **térítésmentességre jogosít** a társadalombiztosítási támogatásba befogadott egyes gyógyszerekre, gyógyászati segédeszközökre. A gyógyszerkeret a rendszeres gyógyszeres szükséglet támogatását szolgáló egyéni gyógyszerkeretből, és az akut megbetegedésből eredő eseti keretből tevődik össze.

Alanyi jogcímen jogosult közgyógyellátásra:

- az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú,
- az aktív korúak ellátásában részesülő egészségkárosodott,
- a rokkantsági járadékos,
- a rokkantsági ellátásban részesülő, akinek egészségi állapota nem haladja meg a 30%-os mértéket, vagy 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult,
- öregségi nyugdíjban részesül és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, nyugdíjra volt jogosult, vagy
- az, aki, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.

Normatív jogcímen jogosult, akinek esetében a havi rendszeres gyógyító ellátásnak a térítési díja az öregségi nyugdíj mindenkor legkisebb összegének a 10%-át meghaladja, feltéve, hogy a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkor legkisebb összegét, egyedül élő esetén 150%-át.

Az alanyi és a normatív közgyógyellátásra való jogosultságról a járási hivatal dönt, az egészségbiztosítási szerv szakhatósági állásfoglalása alapján. Az alanyi jogosultságot két évre, a normatív jogosultságot egy évre állapítják meg. A közgyógyellátás iránti újabb kérelem a jogosultság időtartama alatt, annak lejártát megelőző három hónapban is benyújtható.

Önkormányzati rendelet alapján települési támogatás nyújtható a gyógyszerkiadások viseléséhez.

Az **egyéni gyógyszerkeret** összege 2015-ben legfeljebb havi 12 000 Ft lehet. Az **eseti keret** éves összege 2015-ben 6000 Ft. Amennyiben egyéni gyógyszerkeret nem kerül megállapításra (a rendszeres gyógyszerköltség a havi 1000 Ft-ot nem éri el), a gyógyszerkeret megegyezik az eseti kerettel. Az egészségbiztosítási szerv az egyéni gyógyszerkeretet háromhavonta, egyenlő részletekben - első alkalommal a jogosultság kezdő időpontjával - nyitja meg. Ha a szükséges gyógyszerköltség legalább 1000 forinttal megváltozik, az ellátott kérelmére lehetőség van az egyéni gyógyszerkeret év közbeni újbóli megállapítására.

Kérelem letölthető: Korm. R. 9. sz. melléklete. A havi rendszeres gyógyszereszkükségletet a házi orvos igazolja. Orvosi igazolás nyomtatvány: Korm. R. 10. sz. melléklete.

VI. Időskorúak ellátásai

Az időskorúak, amennyiben rendelkeznek egy meghatározott tartamú szolgálati idővel (ledolgozott munkaévekkel), öregségi nyugdíjra, amennyiben nincs meg a szükséges szolgálati idejük, időskorúak járadékára jogosultak. Özvegyi nyugdíjat pedig a velük együtt élő házas-vagy élettárs megszerzett jogosultsága alapján igényelhetnek.

Saját jogú és hozzátartozói ellátások

- 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
- 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény végrehajtásáról

Öregségi nyugdíj

Öregségi **(teljes) nyugdíjra jogosult**, aki legalább **20 év** szolgálati időt szerzett, biztosítási jogviszonyban már nem áll. Az öregségi nyugdíjjogosultság korhatára:

aki 1952. január 1. előtt született:	62 év
1952-ben született:	62,5 év
1953-ben született:	63 év
1954-ben született:	63,5 év
1955-ben született:	64 év
1956-ben született:	64,5 év
1957-ben, vagy ezt követően született, egységesen:	65 év

Öregségi (teljes) nyugdíjra jogosult életkorától függetlenül az a **nő**, aki legalább **40 év** szolgálati időt szerzett. Ez esetben szolgálati időnek számít a terhességi- gyermekágyi segély, csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj, gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás és az ápolási díj is, de legalább 32 év kereső tevékenységből származó jogviszony szükséges. Ha súlyosan fogyatékos gyermekére tekintettel ápolási díjat állapítottak meg, harminc év szolgálati idő szükséges. Ha a nő legalább 5 gyermeket nevelt fel, ez további egy év kedvezményt jelent, illetve minden további gyermek további egy-egy évet (maximum 7 év kedvezmény érvényesíthető).

Öregségi **résznyugdíjra** jogosult, aki a rá vonatkozó korhatárt betöltötte és legalább **15 év** szolgálati időt szerzett.

Nem jogosult, aki EGT vagy szociálpolitikai egyezmény hatálya alá tartozó államban biztosítási jogviszonyban áll.

A korhatár betöltése előtt az adott naptári év végéig szüneteltetik a folyósítását, ha a keresete az adott évben meghaladja a minimálbér 18-szorosát.

Az öregségi nyugdíj **összegét** a szolgálati idő és az 1988 után elért átlagkereset határozza meg: ennek az átlagkeresetnek a szolgálati idő hosszától függő százaléka. Ha az igénylőre nézve ez kedvezőbb, úgy a számításakor az anyasági, munkanélküli és nyugdíjszerű ellátások összegét figyelmen kívül hagyják. 1996. december 31-e előtt csak a főfoglalkoztatásból származó (nettó) jövedelmet, ezt követően minden jövedelmet figyelembe vesznek a számításakor. A teljes nyugdíj nem lehet kevesebb, mint a mindenkor **legkisebb öregségi nyugdíj** (minimálnyugdíj), összege, amely 2008 óta 28 500 Ft. Aki a korhatár betöltése után a nyugdíj megállapítása nélkül tovább dolgozik, az minden havi jövedelme után 0,5%-os nyugdíjnövelésben részesül. A folyósítást megszüntetik, ha a nyugdíjas közalkalmazotti, közszolgálati jogviszonyba, vagy fegyveres testületbe lép.

A 65 évesnél idősebb állampolgár mind a helyi mind a helyközi közlekedést ingyenesen veheti igénybe. Ezen életkor alatti nyugdíjasok a helyközi utazásokra a nyugdíjbiztosítótól utazási utalványt kapnak, amely évi 16 egyirányú utazásra 50%-os, míg 2 utazásra 90%-os kedvezményt biztosít. A helyi tömegközlekedésben kedvezményes nyugdíjas bérlet vásárlására jogosultak.

Kérelem nyomtatvány letölthető: [Igénybejelentő az ONYF Nyomtatványtárából: K02 öregség nyugdíjhoz](#)

Özvegyi nyugdíj

Az ellátásra **jogosult**, akinek házas- vagy élettársa (a továbbiakban: házastárs) öregségi nyugdíjasként halt meg, vagy elhunytáig az alábbi szolgálati időt megszerezte:

ha a házastárs 22 éves kora előtt hunyt el, akkor	az iskolai tanulmányokat követő 180 napon belül legalább 1 napot, vagy 2 évet
22-25 éves kora között	4 évet
25-30 éves kora között	6 évet
25-35 éves kora között	8 évet
35-45 éves kora között	10 évet
45 éves kora után	15 évet

Akkor is jogosult, ha ezt az időtartamot nem szerezte, de meg, de az egyel alacsonyabbat igen, és ezt követően a szolgálati idejében 30 napot meghaladó megszakítás nincs (a táppénz nem minősül megszakításnak). Szolgálati idő a rokkantsági nyugdíj, ill. ellátás időtartama is.

Élettárs az, aki a jogszerzővel haláláig legalább egy évig megszakítás nélkül együtt élt és gyermekük született, vagy megszakítás nélkül tíz év óta együtt élt. Élettársa után nem jogosult, aki ezen együttélési időszak vagy ennek egy része alatt özvegyi nyugdíjban részesült.

Az **ideiglenes özvegyi nyugdíj** a házastárs halálától számítva 1 évig, árva gyermek esetén annak 1,5 éves, fogyatékos, vagy tartósan beteg gyermek esetén, annak 3 éves koráig jár. Ezt követően (állandó) **özvegyi nyugdíjra** az jogosult, aki a rá vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, vagy rokkant, vagy elhunyt házastársától származó legalább két, vagy legalább egy fogyatékos árva gyermeket nevel. Akkor is jár, ha ezen feltételek valamelyike tíz éven belül következik be. Aki elvált, annak csak akkor jár az özvegyi nyugdíj, ha elhunyt házastársától tartásdíjban részesült és a jogosultsági feltételek valamelyike a különéléstől számított 10 éven belül bekövetkezik. Az, akinek házastársa a házasság megkötésekor a rá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító életkort már betöltötte, csak akkor jogosult, ha gyermekük született, vagy öt éven át megszakítás nélkül együtt éltek, Több jogosult esetén az özvegyi nyugdíjat egyenlő arányban meg kell osztani.

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj, valamint a saját jogú nyugellátásban, vagy rokkantsági ellátásban nem részesülők özvegyi nyugdíja **hatvan** százaléka az elhunyt halála időpontjában számított öregségi nyugdíjnak. Akinek van saját jogú ellátása, annak ezen összeg **harminc** százaléka jár. Tartásdíj esetén, annak összegénél több nem lehet.

Megszüntetik, ha az özvegy nyugdíjas kora előtt új házasságot köt, vagy már nem rokkant, vagy már egyik gyermekét sem illeti meg az árvaellátás. Feléled a jogosultság az utóbbi két megszüntetési ok, vagy az újabb házasság megszűnése, vagy korhatár betöltése esetén, ha ezek a házastárs halálát követő tíz éven belül (újból) bekövetkeznek.

Igénybejelentők az ONYF Nyomtatványtárából: K08 özvegyi nyugdíjhoz

Árvaellátás

Árvaellátásra az a gyermek **jogosult**, akinek nyugdíjas, vagy az özvegyi nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt szerző szülője elhunyt. Az örökbe fogadott gyermeknek vér szerinti szülője jogán nem jár, kivéve, ha a gyermeket a vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe. Árvaellátás jár a testvérnek és az unokának, ha őt az elhunyt saját háztartásában eltartotta, és a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

Az ellátás a gyermek 16. életévének betöltéséig jár. Ha a gyermek nappali tagozaton tanul, a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a 25. év betöltéséig jár. Ha a jogosultság megszűnése előtt a gyermek megváltozott munkaképességűvé válik, ennek tartamára életkorra tekintet nélkül megilleti. Nem érinti a jogosultságot, ha a gyermek vagy életben maradt szülője házasságot köt, vagy örökbe fogadják.

Iskolai tanulmányok címén azt a gyermeket is megilleti, aki betegsége, testi vagy szellemi fogyatékosága miatt tanulmányait magántanulóként végzi, vagy huszonöt évesnél fiatalabb és a felnőttoktatás keretében folytat tanulmányokat. A jogosultságot nem érinti, ha a középiskola tanulója a tanuló, illetőleg a felsőoktatási intézmény hallgatójának a hallgatói jogviszonya betegség vagy szülés miatt szünetel.

Az árvaellátás **összege** gyermekenként annak a nyugdíjnak a **harminc** százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. E nyugdíj **hatvan** százaléka jár annak, akinek mindkét szülője elhunyt, vagy akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. Ha a gyermek mindkét szülője után jogosult az árvaellátásra, azt az árvaellátást kell folyósítani, amelynek összege számára előnyösebb. Legkisebb összege 2016. január 1-je előtt megállapított ellátás esetén 24250 Ft.

A kérelem nyomtatvány letölthető: Igénybejelentő az ONYF Nyomtatványtárából: K11 árvaellátáshoz

A nyugdíjigénylés közös szabályai

1998. január elsejétől **szolgálati időnek** az számít, ami után az előírt nyugdíjjárulékot megfizették. Ez előtti időkre vonatkozólag szolgálati időnek számít pl. az anyasági és munkanélküli ellátások, a nyugdíj folyósítási ideje, a táppénz, a katonaidő, a szakmunkás tanulmányok és az 1998 előtti felsőoktatási képzés ideje (özvegyi nyugdíj esetén 1998 utánit is elismerik), a kisiparosként-kiskereskedőként végzett munka, a mezőgazdasági- vagy ipari szövetkezetben végzett munka. Az anya ténylegesen megszerzett szolgálati idejét annyiszor 365 nappal növelni kell, ahány gyermeke született 1968. január 1-je előtt. Ha ezen gyermeke (gyermekai) tartósan betegnek, illetve fogyatékosnak minősültek (minősülnek), a növelés gyermekenként 550 naptári nap. Ha a minimálbérnél kevesebbet keresett, akkor a szolgálati idő és a biztosítási idő aránya azonos a nyugdíjjárulék alapját képező kereset, és a mindenkor érvényes minimálbér arányával. **Nem szolgálati idő** a 30 napot meghaladó fizetés nélküli szabadság, a szabadságvesztés időtartama (akkor sem, ha a börtönben dolgozott), illetve ha a vállalkozónak járulékfizetési tartozása van.

A nyugellátás csakis formanyomtatvány kitöltésével igényelhető, amely elektronikusan is kitölthető, vagy le is tölthető. A nyugdíjbiztosító a biztosított jogviszonyaira és kereseteire, jövedelmeire vonatkozó, nyilvántartásába bejelentett adatokat a biztosított kérésére, naptári évenként egyszer hatósági eljárás keretében egyeztetési (az elismert szolgálati idő tartamáról, a foglalkoztatók adatairól, a számított jövedelmekről hatósági bizonyítványt állít ki). Ekkor van mód a nyilvántartásban nem szereplő jogviszonyok elismertetésére. Sajnos ez az eljárás csak elektronikus ügyintézés keretében kérelmezhető.

A nyugdíjbiztosítási i szerv 2014. december 31-éig köteles hivatalból megindítani az egyeztetési eljárást az 1955. és 1959. között született biztosítottak, volt biztosítottak esetében. Az 1960. évben vagy azt követően született biztosítottak, esetében 2017. január 1-jétől ötéves korcsoportonként az egyeztetési eljárást hivatalból megindítani. Egy ötéves korcsoport kiértékelésére két év áll rendelkezésre. Nem kell ezt az eljárást megindítani, ha a biztosított, szolgálati idejét 2009. december 31-ét követően határozattal megállapították, vagy ez folyamatban van, vagy a biztosított, már nyugdíjas, vagy ilyen eljárás folyamatban van. Az adatokról (szolgálati idő, átlagkereset, befizetett járulék, stb.) hatósági bizonyítvány kiállítása kérhető.

A személyes, illetve munkaviszonyra vonatkozó adatokat a biztosítóval közölni kell, a dokumentumok hiteles másolatát csatolni kell, az előírt (pl. orvosi) vizsgálatokon a személyes megjelenés kötelező.

Nyugellátás legfeljebb **hat hónapra visszamenőlegesen** igényelhető, de csak attól a naptól állapítható meg, amely napon a jogosultsághoz szükséges összes feltétel bekövetkezik. Saját jogú nyugellátást legkorábban a munkanélküliség miatti ellátás folyósításának megszűnését követő naptól lehet megállapítani.

Ha az igénylő jogosult, de a megállapítás 30 napon túl elhúzódik, a biztosítónak rendszeres **előleget** külön kérelem nélkül kell megállapítania.

Egészségi állapoton alapuló egy éven belül ismételten kért ellátást csak akkor bírálják el, ha az igénylő állapota igazolt módon rosszabbodott.

Az ellátást a nyugdíjfolyósító szerv a nyugdíjfolyósítási törzsszám, mint azonosító szám alatt folyósítja. A folyósítást a Nyugdíjfolyósító a megadott címre történő kézbesítéssel, vagy átutalással teljesíti.

Az, aki a korhatárt elérte és legalább húsz év szolgálati időt szerzett, kérheti a nyugdíja folyósítás nélküli megállapítását (rögzített nyugdíj). Amennyiben tovább dolgozik legalább 365 napig, és nem kéri a nyugdíja folyósítását, a tényleges nyugdíjba menetelkor - ha számára kedvezőbb - választhatja a rögzített nyugdíj

kiszámított és évenkénti emelésekkel növelt összegét. Nem választhatja ezt, aki a korhatár betöltésétől a tényleges nyugdíjazásig eltöltött idő legalább fele része alatt (állandó) özvegyi nyugdíjat folyósítottak. Aki nyugdíjának folyósítás nélküli megállapítását kéri, nem minősül öregségi nyugdíjasnak.

Az igény érvényesítésével kapcsolatos minden ellátás illeték és költségmentes. Az e törvényen alapuló követelés adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül. A tartozás mérséklésére, vagy elengedésére fizetési kedvezmény engedélyezhető.

Kivételes (**méltányossági**) nyugellátás, valamint kivételes nyugellátás emelése, valamint egyszeri segély kérelmezhető. Kivételes (méltányossági) nyugellátás akkor állapítható meg, ha a kérelmező, vagy hozzátartozói ellátások esetén a jogszerző rendelkezik a nyugdíj megállapításához szükséges szolgálati idő legalább felével. Kivételes nyugellátás-emelés - legfeljebb háromévenként egyszer - akkor állapítható meg, ha a folyósított nyugellátás havi összege nem haladja meg a 75 000 forintot. Előnyben kell részesíteni férfiaknál a 35, nőknél a 30 év szolgálati idővel rendelkezőket, a 70 éven felülieket, illetve, aki még nem kapott ilyen emelést.

Igénybejelentők az ONYF Nyomtatványtárából: K15 nyugellátás méltányossági megállapításához, K 16 méltányossági felemeléséhez, K17 egyszeri segélyhez

Időskorúak járadéka

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

Időskorúak járadékát igényelheti az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy, amennyiben nem szerezte meg az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt.

Jogosult, aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és a saját, továbbá a vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg a legkisebb öregségi nyugdíj 80%-át. A járadék havi **összege** ez esetben a legkisebb öregségi nyugdíj 80%-a.

Az egyedülálló, **75 évesnél fiatalabb** személynek, aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, de havi jövedelme nem haladja meg a minimál nyugdíj 95%-át, a havi összeg a minimál nyugdíj 95%-a.

Az egyedülálló, **75. életévét betöltött** személy, ha havi jövedelme nem haladja meg a minimál nyugdíj 130%-át, a minimál nyugdíj 130%-át kapja.

Jövedelemmel rendelkező jogosult esetén az ellátás összege a minimál nyugdíj fent írt százalékos összegeinek és a jogosult havi jövedelmének a különbözete.

Nem állapítható meg illetve a folyósítást **meg kell szüntetni**, ha a személy előzetes letartóztatásban van, illetőleg szabadságvesztés büntetését tölti, vagy 3 hónapot meghaladó időtartamban külföldön tartózkodik.

Az ellátást a **járási hivatal** állapítja meg és folyósítja. Az aktív korúak ellátására való jogosultságnak a nyugdíjkorhatár betöltésére tekintettel történő megszüntetését követően a járási hivatal hivatalból eljárást indít az időskorúak járadékára való jogosultság megállapítása iránt, melynek kezdő napja az aktív korúak ellátására való jogosultság megszűnését követő nap.

A **hajléktalan** személyek ügyében az a szerv illetékes, amelynek illetékességi területét a hajléktalan személy az ellátás igénybevételekor nyilatkozatában tartózkodási helyeként megjelölte. Budapesti illetékességi hajléktalan esetében a Budapest Főváros Kormányhivatala IX. Kerületi Hivatala jár el. Ha a hajléktalan az ellátást három hónap időtartamon keresztül nem veszi át, a járási hivatal dönt az ellátás fenntartásáról, illetve megszüntetéséről.

Az ellátás a **kérelem benyújtásától** állapítható meg, elbírálása során a hatóság felhívja a kérelmezőt, hogy családja vagyoni, jövedelmi viszonyairól nyilatkozzék, illetve azokat igazolja.

Kérelem letölthető: Korm. R. 2. sz. melléklete

VII. Lakhatás támogatása

Lakásfenntartási támogatások a szociális törvényben

2015. március 1-jétől ez az ellátás nem állapítható meg, helyette az önkormányzatok települési támogatás keretében biztosíthatnak támogatást a lakhatáshoz kapcsolódó kiadásokhoz.

A védendő fogyasztókat megillető kedvezményekről

- 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról
- 273/2007. Kormányrendelet a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 2008. évi XL. törvény a földgázellátásról
- 19/2009. Kormányrendelet a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról

A kedvezményt a szociálisan rászoruló és a fogyatékossgal élő fogyasztók vehetik igénybe.

Szociálisan rászoruló fogyasztó az a természetes személy, aki vagy akinek a háztartásában élő személy:

- időskorúak járadékában részesül,
- aktív korúak ellátására jogosult,
- lakásfenntartási támogatásban részesül,
- ápolási díjban részesül,
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- otthonteremtési támogatásban részesült (a támogatás megállapításától számított 3 éven keresztül), vagy
- nevelőszülő, hivatásos nevelőszülő, aki saját háztartásában neveli a gondozásába helyezett átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermeket.

Az **igénybe vehető kedvezmények** a részletfizetés és a fizetési haladék, melyet 12 naptári hónapon belül egy alkalommal kérni. A részletfizetés az igénylést megelőző 12 hónap átlagfogyasztásához igazodik (1 havi fogyasztás ellenértékét meg nem haladó tartozásnál 2 hónap, 3 havi esetén 5 hónap, 3 havin túl 6 hónap). A fizetési haladék időtartama legfeljebb 30 nap.

Előrefizető mérő olyan fogyasztásmérő, amely a fogyasztást csak az ellenérték előzetes megfizetése esetén teszi lehetővé, ezért nem lehetséges a hátralék felhalmozása. A készülék beszerzési és felszerelési költségei a szolgáltatókat terhelik, továbbá köteles gondoskodni a mérők működtetésének biztosításáról.

A készülék felszerelésével egyidejűleg meg kell állapodni a fennálló hátralék törlesztéséről.

Fogyatékossgal élő fogyasztónak minősül, aki

- fogyatékosági támogatásban részesül,
- vakok személyi járadékában részesül,
- (vagy aki után szülője vagy eltartója) magasabb összegű családi pótlékban részesül.

Igénybe vehető kedvezmény a megkülönböztetett figyelem a méréssel, leolvasással, számlázással, díjfizetéssel kapcsolatban (pl. készpénzben történő számlakiegyenlítés a felhasználási helyen, az általánostól eltérő mérőhely-kialakítás, a számla értelmezéséhez nyújtott egyedi segítség stb.) abban az esetben jár a kedvezmény, ha a kérelmező a háztartásában nincs fogyatékossgal élőnek nem minősülő személy. További kedvezmény a szükségáramforrás biztosítása a tervezett üzemszünet idejére, szünetmentes áramforrás a váratlan üzemzavar következményeinek megelőzése céljából.

Az igénylés feltétele, hogy a szolgáltató az érintett fogyasztót - kérelmére - nyilvántartásába felvegye. A nyilvántartásba vételhez, illetve annak meghosszabbításához használatos adatlap hozzáférhető a szolgáltatók ügyfélszolgálatain, letölthető honlapjukról.

Szociális bérlakások

- 1993. évi LXXVIII. törvény a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról

A helyi önkormányzat tulajdonában lévő lakásra az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételekkel lehet szerződést kötni. Az önkormányzati rendeletben meg kell határozni az önkormányzati lakás szociális helyzet alapján történő bérbeadásának a lakás bérbeadásakor fennálló **jövedelmi és vagyoni körülményekhez igazodó feltételeit**.

Az önkormányzati rendelet a bérbeadás feltételeként meghatározhatja, hogy a lakásbérleti szerződés fennállása alatt a bérlő köteles életvitelszerűen a lakásban lakni.

A szociális helyzet alapján bérbe adott, illetőleg az állami lakás lakbérének mértékét a lakás alapvető jellemzői, így különösen: a lakás komfortfokozata, alapterülete, minősége, a lakóépület állapota és településen, illetőleg a lakóépületen belüli fekvése alapján kell meghatározni.

A szociális helyzet alapján történő bérbeadással érintett bérlők részére az önkormányzati lakbértámogatás mértékét, a jogosultság feltételeit és eljárási szabályait az önkormányzat rendeletében kell megállapítani. A bérbeadó a jogosultság fennállását évente felülvizsgálja és a feltételek megszűnése esetén a lakbértámogatást megszünteti.

VIII. Települési támogatás, a hajléktalanok rendkívüli települési támogatása a fővárosban

Települési támogatás

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról,
- 63/2006. Kormányrendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

Települési támogatás keretében nyújtható támogatás:

- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- a gyógyszerkiadások viseléséhez,
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

Rendkívüli települési támogatásban elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások - így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások - vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.

Ha a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzat nem állapodik meg ettől eltérően, a fővárosban a hajléktalanok számára nyújtott rendkívüli települési támogatás megállapítása a fővárosi önkormányzat feladata.

A települési önkormányzat rendeletében a havi rendszerességgel nyújtott települési támogatás havi összegét úgy kell szabályozni, hogy az nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét.

A települési támogatás keretében az önkormányzatok az általuk támogatandónak ítélt, rendeletükben szabályozott élethelyzetekre nyújthatnak támogatást. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen összegű támogatást nyújt, teljes mértékben az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozik.

A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személyek részére. Adható eseti jelleggel, havi rendszerességgel, és kamatmentes kölcsön formájában is. Az ellátás megállapításánál a családi jövedelemhatár nem lehet alacsonyabb az öregségi nyugdíjminimum 130 %-ánál (37 050 Ft).

Hajléktalanok rendkívüli települési támogatása a fővárosban

- 15/2015. Főv.Kgy. rendelet a Budapest területén tartózkodó hajléktalanok rendkívüli települési támogatásáról

Jogosultak:

- akik bejelentett lakóhellyel nem rendelkeznek, vagy
- bejelentett lakóhelyük a főváros területén lévő hajléktalan szállás,

- akiknek a települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles rendkívüli települési támogatást, étkezést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a életüket, testi épségüket veszélyezteti, így
 - azok a személyek, akik éjszakáikat a főváros közterületein, vagy a főváros területén lévő nem lakás céljára szolgáló helyiségben, vagy a főváros területén lévő hajléktalanszálláson töltik, és ezt a hajléktalanszálló vezetőjének, vagy a Budapesten bejegyzett utcai szociális szolgálat koordinátorának 8 napnál nem régebbi, 1. melléklet szerinti igazolásával bizonyítják, vagy
 - azok a személyek, akik egyéb okból (elemi kár, baleset, bűncselekmény stb.) kerültek életüket, testi épségüket veszélyeztető helyzetbe.

Egy alkalommal csak egy jogcímen adható segély kivéve a krízis segélyt.

A segély kérelmet a Főpolgármesteri Hivatal Hajléktalanok Információs Irodáján kell beadni (Könyves Kálmán körút 84.) személyesen vagy postai úton.

Kérelemhez mellékelni kell:

- a rendelet 2. sz. melléklete szerinti formanyomtatványt
- személyi- és lakcím igazolványt
- hajléktalanszálló vezetőjének vagy bejegyzett utcai szolgálat koordinátorának 8 napnál nem régebbi, a rendelet 1. sz. melléklete szerinti igazolása

A kérelem benyújtásától számított 15 napon belül kell dönteni a megállapított segélyről.

A támogatást készpénzben kell kifizetni a Hajléktalanok Információs Irodáján.

A rendkívüli települési támogatás felhasználásának ellenőrzése:

- A települési támogatás felhasználását a Fővárosi Közgyűléstől átruházott hatáskörben eljárva a főjegyző a szociális munkás igazolása, nyugta, számla vagy bizonylat alapján ellenőrizheti.
- Amennyiben a segélyben részesülő - az előzetes írásbeli támogatás ellenére - hitelt érdemlően nem tudja igazolni a támogatás felhasználását, akkor 3 hónapra kizárható a rendkívüli települési támogatásból.

A jogosulatlanul és rosszhiszeműen felvett rendkívüli települési támogatás összegét vissza kell fizettetni.

Rendkívüli települési támogatások

Munkaképtelen személy rendkívüli települési támogatása

- A kérelemhez a felsoroltakon túl szükséges a hajléktalanok háziiorvosi rendelőjében kitöltött háziiorvosi igazolás, amely tartalmazza a munkaképtelenség várható időtartamát.
- A segélyt egy naptári évben egy alkalommal 3 havi időtartamra lehet megállapítani. Kifizetés havonta. Összege: 7 000 Ft.

Rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatása

- Kérheti, akinek munkanélküli, társadalombiztosítási, vagy szociális ellátása van folyamatban, de az ellátást még nem kapja. Legfeljebb 10 havi időtartamra adható, kifizetés havonta. Havonta igazolást kell bemutatni az eljárás folyamatban lévőségéről. Összege: 11 500 Ft.

Munkába álló személyek rendkívüli települési támogatása

- A munkába álló jövedelem nélküli, fővárosban tartózkodó személynek állapítható meg.
- 1 naptári évben 1 alkalommal lehet megállapítani.
- A munkaviszonyt munkaszerződéssel kell igazolni
- A munkába állást követő 15 napon belül kell a kérelmet beadni
- Összege: 25 000 Ft.

Jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatása

- Kérheti a munkaképes, fővárosban tartózkodó személy, aki nem jogosult egyéb ellátásra,
- A kérelemhez csatolni kell a munkaügyi központ vagy rehabilitációs. hatóság igazolását arról, hogy együttműködőnek minősül.
- 1 naptári évben legfeljebb 4 alkalommal adható, minden alkalommal igazolni kell az együttműködést .
- Összege: 7 000 Ft.

Krízis települési támogatás

A fővárosban tartózkodó személyeknek rászorultság esetén egy naptári évben legfeljebb egy alkalommal rendkívüli települési támogatás állapítható.

Krízis települési támogatás állapítható meg:

- annak a személynek, akinek élete, testi épsége a támogatás nélkül veszélybe kerülne, és ezt a helyzetet 8 napnál nem régebbi okirattal (pl.: rendőrségi jegyzőkönyv, hajléktalanellátó szervezet igazolása) igazolja,
- annak a nőnek, aki várandósságát Terhességi Kiskönyvvel vagy orvos által igazolja,
- annak a személynek, aki családjában kiskorú gyermeket nevel és a gyermek iskoláztatásához, vagy a gyermek eltartásához, ellátásához segítségre szorul, és ezt családsegítő, gyermekjóléti szolgálat 8 napnál nem régebbi igazolásával alátámasztja, vagy
- annak a személynek, akinek a nevelésbe vett gyermekével való kapcsolattartáshoz segítségre van szüksége, és ezt hatóság által kiállított igazolással, határozattal, bizonyítvánnyal igazolja.
- Összege: 7 000 Ft.

Temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás

Aki elhunyt közeli hozzátartozója eltemettetéséről gondoskodott, de a temetési költségek viselése a saját vagy családja létfenntartását veszélyezteti.

- A temetési támogatás megállapítása iránti kérelmet az elhunyt személy halálát követő négy hónapon belül lehet benyújtani, de legfeljebb a temetési számla kiállításától számított három hónapon belül.
- Csatolni kell a temetés költségeiről a kérelmező nevére kiállított számla eredeti példányát, és be kell mutatni az eredeti halotti anyakönyvi kivonatot. A megállapított támogatás összegét vagy a kérelem elutasításának tényét - az arról szóló határozat számával együtt - a temetési számlára rá kell vezetni és azt a kérelmezőnek vissza kell adni.
- Egy haláleset kapcsán kizárólag egy fő részére állapítható meg temetési támogatás.
- A temetési támogatás összege a fővárosban legolcsóbb temetés költségének 20%-a.
- A fővárosban legolcsóbb temetés költségét a Budapesti Temetkezési Intézet Zrt. által közölt adatok alapján kell megállapítani.

- Ha a jogosult kéri, és az eredeti halotti anyakönyvi kivonatot bemutatja, a temetési támogatás a temetés költségeinek kifizetésére előre is adható. Az előleg temetési költségekre való felhasználásával a temetést követő nyolc napon belül, a kérelmező nevére kiállított számla eredeti példányának bemutatásával el kell számolni.

IX. Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

- 1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről,
- 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól

Jogosult aki:

- biztosított: munkaviszonyban áll, tanulószervezővel szakképző iskolában tanul, álláskereső támogatásban részesül, a vállalkozó, egyházi személy, önkormányzat választott képviselője, társadalmi megbízatású polgármester, stb.
- táppénzben, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, baleseti táppénzben,
- saját jogú nyugdíjban, hozzátartozói nyugellátásban,
- mezőgazdasági járadékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásában, bányászok egészségkárosodási járadékában, fogyatékosági támogatásban,
- rokkantsági járadékban,
- gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban,
- aktív korúak pénzbeli ellátásában,
- időskorúak járadékában,
- ápolási díjban részesül,
- nappali rendszerű iskolai oktatásban vesz részt,
- felsőoktatási intézmény nappali képzésében tanuló magyar állampolgár, menekült, oltalmazott, valamint az a külföldi állampolgár, aki ösztöndíj alapján létesített tanulói, hallgatói jogviszonyt,
- megváltozott munkaképességű, és ennek mértéke eléri az 50 %-ot, illetve egészségkárosodott és ennek mértéke eléri a 40 %-ot, vagy egészségi állapota 50 %-os vagy ennél kisebb mértékű
- a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és jövedelme nem éri el a minimálbér 30 %-át (29 400 Ft),
- a kiskorú, magyar állampolgársággal, menekült vagy oltalmazott jogállással, ha Magyarország területén lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik,
- nem magyar állampolgárságú kiskorú, ha Magyarországon van bejelentett lakóhelye,
- személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos szociális intézményben van elhelyezve,
- a gyermekvédelmi rendszerben utógondozási ellátásban részesülő 18-24 éves fiatal felnőtt,
- fogvatartott,
- az 1993. évi III. törvény 54. §-a alapján szociálisan rászorult,
- nevelőszülő és jövedelme nem éri el a minimálbér 30 %-át,
- hajléktalan,
- egészségügyi járulék fizetésére kötelezett személy (az adóhatóságnál kell bejelenteni a 14T1011-es lapon, összege 6 810 Ft),
- egészségügyi szolgáltatás megszerzése érdekében az egészségbiztosítóval kötött megállapodás alapján jogosult.

Az egészségügyi ellátásra való jogosultságot vagy a biztosítási jogviszonyt követően az egészségügyi ellátásra való jogosultság **45 napig még fennáll**. Ha valaki ennél rövidebb ideig volt biztosítási jogviszonyban vagy kevesebb jogosultsági idővel rendelkezik, akkor a **passzív jogú egészségügyi ellátásra való jogosultság** ezzel megegyező időtartam.

Az egészségügyi szolgáltatásra jogosultság további feltétele, hogy a jogosult **belföldi személynek** minősüljön. Belföldi személy a magyar állampolgár, a bevándorolt, a menekült vagy az EGT- állampolgár (a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozó személy), aki három hónapot meghaladóan Magyarországon tartózkodik és az 1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szerint bejelentett lakóhellyel rendelkezik.

Hajléktalanok egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságát az alábbi intézmények vezetői jelenthetik be az egészségbiztosítási szervnél:

- hajléktalanok otthona,
- hajléktalanok átmeneti szállása,
- hajléktalanok rehabilitációs intézménye,
- hajléktalanok éjjeli menedékhelye,
- hajléktalanok nappali melegedője.

A bejelentést az egészségbiztosítási szerv formanyomtatványán kell benyújtani. A bejelentésről az intézmény vezetője igazolást ad ki a hajléktalan személy részére. A bejelentés és az igazolás érvényessége a bejelentés napját magában foglaló naptári hónapot követő hatodik naptári hónap utolsó napjáig tart. A jogszabály nem rendelkezik arról, hogy kit tekint hajléktalannak, feltehetően azokat, akik a felsorolt az intézményeket felkeresik.

Egészségügyi szolgáltatás szociális rászorultság alapján

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról,
- 63/2006. kormányrendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

A járási hivatal állapítja meg annak a személynek, akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 120 %-át (34 200 Ft), egyedül élő esetében 150%-át (42 750 Ft) és családjának vagyona nincs. A kérelemhez mellékelni kell 63/2006. Kormányrendelet 1. sz. melléklete szerinti vagyon- és jövedelemnyilatkozatot. A szociális rászorultság igazolásáról a járási hivatal egy évig érvényes hatósági bizonyítványt állít ki. A járási hivatal a szociálisan rászoruló személyekről nyilvántartást vezet és bejelenti az egészségbiztosítási szerv felé.

X. Migráció

Ebben a fejezetben a Magyarországra érkező migránsokkal kapcsolatos fogalmakat, a kapcsolódó jogszabályokat és az országban élő migránsokat illető ellátásokat ismertetjük.

EGT állampolgárok:

- 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról

- 113/2007. (V. 24.) Korm. rendelet a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény végrehajtásáról

Az **EGT állampolgár** az Európai Unió tagállama és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam állampolgára, továbbá az Európai Közösség és tagállamai, valamint az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam között létrejött nemzetközi szerződés alapján a szabad mozgás és tartózkodás joga tekintetében az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgára.

A száznolcvan napon belül **kilencven napot meghaladó tartózkodás jogát** az gyakorolhatja,

- akinek célja keresőtevékenység folytatása,
- aki a tartózkodás teljes időtartamára elegendő forrással rendelkezik önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy tartózkodásuk ne jelentsen indokolatlan terhet Magyarország szociális ellátórendszerére, és biztosítási jogviszony keretében jogosult az egészségbiztosítási szolgáltatások igénybevételére, vagy azok fedezetéről maga gondoskodik, vagy
- aki oktatási intézményben tanul - ideértve a szakképzést, továbbá a felnőttképzést, ha annak képzési programja akkreditált - és tartózkodása teljes időtartama során elegendő forrással rendelkezik önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy tartózkodásuk ne jelentsen indokolatlan terhet Magyarország szociális ellátórendszerére, valamint biztosítási jogviszony keretében jogosult az egészségbiztosítási szolgáltatások igénybevételére, vagy azok fedezetéről maga gondoskodik.

Ha az EGT- állampolgár teljesíti a három hónapot meghaladó tartózkodás feltételeit, akkor családtagja is jogosult tartózkodásra. Családtag az EGT - állampolgára házastársa, valamint saját vagy házastársa a 21 életévet be nem töltött **vagy eltartott** leszármazottja, és eltartott felmenője.

Az EGT - állampolgár három hónapot meghaladó tartózkodás esetén a **93.** naptól köteles a tartózkodását bejelenteni, csatolni kell a tartózkodás feltételeinek fennállását igazoló dokumentumokat. Ha a tartózkodás célja keresőtevékenység, akkor ezt munkaszerződéssel, vagy vállalkozói nyilvántartási számmal, vagy olyan dokumentummal kell igazolni, ami alátámasztja, hogy munkát keres, és a keresőtevékenység megkezdése valószínű. A tartózkodás bejelentéséről a hatóság **regisztrációs igazolást** állít ki.

Elegendő forrással rendelkezik a kérelmező, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem eléri az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét. Nem rendelkezik elegendő forrással az a személy, aki a szociális törvény alapján három hónapot meghaladóan idős korúak járadékában, aktív korúak ellátásában, felnőtt korú tartós beteg ápolására méltányosságból megállapítható ápolási díjban részesül.

Az EGT-állampolgár keresőtevékenységének megszűnése esetén a tartózkodási jogát megtartja, ha balesettel vagy egészségkárosodással összefüggő és gyógykezelés miatt keresőképtelen, álláskeresővé vált, vagy szakképzésben vesz részt. Ha az EGT állampolgár álláskeresővé vált, és keresőtevékenysége több mint egy évig tartott, akkor korlátlan ideig maradhat, ha kevesebb, mint egy évig, akkor hat hónapig.

Harmadik ország állampolgárságával (azaz nem EGT és nem magyar állampolgár) rendelkező családtag számára három hónapot meg nem haladó tartózkodás esetén a hatóság **vízumot** állít ki, ennél hosszabb tartózkodás esetén pedig **tartózkodási kártyát**.

Állandó tartózkodásra jogosult az az EGT-állampolgár és az a harmadik országbeli családtagja, illetve a magyar állampolgár harmadik országbeli családtagja, aki öt éven át megszakítás nélkül, jogszerűen Magyarországon tartózkodott.

Harmadik országbeli személyek beutazása és tartózkodása

- 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról
- 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról

E törvény szabályozza a harmadik országbeli személyek beutazásának és tartózkodásának jogát. E törvény szerint harmadik országbeli, aki nem EGT és nem állampolgár és ide tartozik a hontalan is. Hontalan az, akit egyetlen állam sem ismer el állampolgárának.

A száznyolcvan napon belül kilencven napot meg nem haladó tartózkodási vízum kiadására a külpolitikáért felelős miniszter, a konzuli tisztviselő és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) és annak országos illetékességgel rendelkező Nyugat-dunántúli Regionális Igazgatósága (Igazgatóság) jogosult.

A száznyolcvan napon belül kilencven napot meghaladó tartózkodás céljából az a harmadik országbeli állampolgár utazhat be és tartózkodhat Magyarországon, aki, rendelkezik érvényes úti okmánnyal, a vissza- vagy továbbutazáshoz szükséges engedéllyel, igazolja beutazása és tartózkodása célját, Magyarország területén van szálláshelye vagy lakóhelye, és a tartózkodás időtartamára rendelkezik a lakhatáshoz, megélhetéshez, kiutazás költségeihez anyagi fedezettel, és egészségügyi ellátások tekintetében biztosított vagy tudja annak költségeit viselni. Továbbá rendelkezik az alábbiak közül valamelyik engedéllyel:

- három hónapot meghaladó tartózkodási engedély,
- tartózkodási engedéllyel: ideiglenes, hivatalos, kutatási, családegyesítési, látogatási, keresőtevékenység, stb.
- bevándorlási engedéllyel (2007. július 1-je előtt elbírált),
- letelepedési engedéllyel (2007. július 1-je előtt elbírált),
- ideiglenes letelepedési engedéllyel,
- nemzeti letelepedési engedéllyel,
- EK letelepedési engedéllyel.

A fenti engedélyekről a hatóság igazolást állít ki.

EU Kék Kártya olyan tartózkodási engedély, amely magas szintű képzettséggel rendelkező birtokosát valamely tagállam területén történő tartózkodásra, és egyúttal magas szintű képzettséget igénylő munkavállalásra jogosítja. Legalább két évre kell kiállítani, de maximális időtartama négy év.

Menedékjog

- 2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról,
- 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról

A menedékjogról szóló törvény határozza meg a menedékjog tartalmát, a menekültként, oltalmazottként, menedékesként való elismerés feltételeit.

Menedékesként ideiglenes védelembe helyezik azt a külföldit, aki tömegesen menekülők csoportjába tartozik, és az Európa Unió Tanácsa ideiglenes védelemre jogosultként elismer, valamint azokat, akik hazájukból, polgárháború vagy az emberi jogok durva megsértése miatt elmenekülni kényszerülnek. A menedékes kap

személyazonosításra alkalmas, egyszeri ki- és visszautazásra alkalmas okmányt, ellátást, támogatást, szállást. A menedékes köteles szálláshelyét a menekültügyi hatóságnak bejelenteni és a hatósággal együttműködni. Az ideiglenes védelem időtartama egy év. Ez alatt az év alatt dől el, hogy elismerik-e a hatóságok menekültként vagy oltalmazottként, de letelepedett státuszt is szerezhethet.

Menekültet többnyire a magyar állampolgárral azonos jogok és kötelezettségek illetik meg, azonban a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választását, valamint a helyi népszavazást kivéve nem rendelkezik választójoggal, és nem tölthet be olyan munkakört, amihez magyar állampolgárság kell. Rendelkezik személyazonosító igazolvánnyal és kétnyelvű úti okmánnyal. Kérheti kedvezményes honosítását.

Oltalmazott a menekültnél kevesebb jogosítvánnyal rendelkezik: nem választhat, és nem kérheti a kedvezményes honosítását.

A menekültet, az oltalmazottat és a menedékest a következő ellátások és támogatások illetik meg:

- befogadás anyagi feltételeinek biztosítása: a befogadó állomáson nyújtott ellátás, elhelyezés, a szabad felhasználású havi költőpénz, részesítés adományokból, utazási kedvezmények, köztemetés
- egészségügyi ellátás (ha szociálisan rászorult),
- oktatási, nevelési költségek megtérítése,
- pénzügyi támogatások: a beiskolázási támogatás, az ország végleges elhagyásának támogatása.
- társadalmi beilleszkedés elősegítése a családsegítő feladata (melyet azonban civil szervezet is biztosíthat), akivel a menekült vagy az oltalmazott integrációs szerződést köt, és e szerződés függvényében integrációs támogatásban részesül.

Harmadik országbeli személyek és menedékesek, menekültek, oltalmazottak segítségért fordulhatnak a Menedék Migránsokat Segítő Egyesülethez.

Migrációs státusz és ellátások					
A törvény hatály kiterjed	<u>foglalkoztatási támogatások</u> (álláskeresési járadék, nyugdíj előtti álláskeresési. segély. stb.)	<u>szociális támogatások</u> (időskorúak járadéka. aktív korúak ellátása, stb.)	<u>családtámogatások</u> biztosítási időtől és jövedelmi helyzettől függetlenül (családi pótlék, Gyes, stb.)	<u>gyermekvédelmi támogatások</u> (gyermekvédelmi. kedvezmény)	<u>fogyatékosági támogatás</u>
magyar állampolgár	igen	igen	igen	igen	igen
EGT állampolgár három hónapnál rövidebb tartózkodással	nem	nem	nem	nem	nem
EGT állampolgár három hónapnál hosszabb tartózkodással	igen	igen, de csak bejelentett lakóhellyel, azonban nem rendelkezik elegendő forrással az itt tartózkodáshoz, ha három hónapon túl időskorúak járadékában vagy aktív korúak ellátásában részesül	igen - kivéve anyasági támogatás – de csak bejelentett lakóhellyel	igen, de csak bejelentett lakóhellyel	igen, de csak bejelentett lakóhellyel
Letelepedett	igen	igen	igen	igen	igen
Bevándorolt	igen	igen	igen	igen	igen
tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országból származó személy.	igen, ha legalább 6 hónapig munkaviszonyban állt Magyarországon	igen, de csak bejelentett lakóhellyel és csak az időskorúak járadékára	igen, ha legalább 6 hónapra engedélyezték a munkavállalást	nem	nem
ideiglenes letelepedési. Engedély.	igen	igen	Igen	igen	igen
nemzeti letelepedett	igen	igen	Igen	igen	igen
EK letelepedett	igen	igen	Igen	igen	igen
EU Kék Kártya	nem	igen, de csak bejelentett lakóhellyel és csak az időskorúak járadékára	igen - kivéve anyasági támogatás - csak bejelentett lakóhellyel	nem	igen, de csak bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel
menedékes	igen	nem	Nem	nem	nem
menekült	igen	igen	Igen	igen	igen
oltalmazott	igen	igen	igen	igen	nem
Hontalan	igen	igen	igen	igen	igen

Az egészségbiztosítási törvényben szabályozott pénzbeli ellátások (csecsemőgondozási díj, Gyed, táppénz), és a megváltozott munkaképességűek ellátásai biztosítási alapú ellátások, az ellátások megállapítása nem a státusztól, hanem a befizetett járuléktól függ. A saját jogú és a hozzátartozói nyugdíjak megállapítását nemzetközi szerződések szabályozzák, elsősorban nem az állampolgársági státusz függvénye, hanem a fizetett járuléké.

XI. Illeték és költségmentesség

A közigazgatási hatósági eljárások során különböző **eljárási költségek** merülnek fel. Eljárási költségeknek minősül az **eljárási illeték**, az **igazgatási szolgáltatási díj**, és az eljárás során felmerülő egyéb költségek (pl. az iratbetekintési jog gyakorlásával kapcsolatos költség, a tanú és a hatósági tanú költségtérítése, a szakértői díj, fordítási költség). Az illetékekről az 1990. évi XCIII. törvény rendelkezik, az igazgatási szolgáltatási díjat a szakminisztériumok külön rendeletben állapítják meg.

Tárgyi és személyes illetékmentesség

- 1990. évi XCIII. törvény - az illetékekről

A kérelemre indult eljárásokban felmerülő költségeket, ha jogszabály másként nem rendelkezik, **a kérelmező előlegezi meg**. Az illeték tárgyára vonatkozó mentesség (tárgyi illetékmentesség) esetén nem kell illetéket fizetni.

A szociális ügyintézésben leggyakrabban előforduló tárgyuknál fogva **illetékmentes eljárások és iratok**:

- a gyámhatóság előtt kezdeményezett minden eljárás és az ilyen eljáráshoz szükséges irat,
- a foglalkoztatáspolitikai körébe tartozó juttatások valamint nyugdíjazással kapcsolatos eljárások és az eljáráshoz szükséges iratok,
- a munkaviszony, szövetkezeti tagsági viszony létesítéséhez, igazolásához szükséges irat,
- a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai megállapítására irányuló eljárás,
- a szociálpolitikai feladatot ellátó szervnél vagy ilyen intézetnél, intézménynél szociális ügyben kezdeményezett minden eljárás,
- a lakcímnnyilvántartásban a lakcím érvénytelenné nyilvánítására irányuló eljárás,
- az ideiglenes megelőző távoltartó határozat elrendelésére irányuló eljárás,
- az áldozatsegítő támogatások engedélyezésére irányuló eljárás,
- a kötelezően elrendelt orvosi vizsgálatokról kiállított igazolások, orvosi bizonyítványok,
- a bölcsődei, óvodai elhelyezéssel kapcsolatos eljárás és az ilyen eljáráshoz szükséges irat,
- az anyakönyvi kivonat kiállítása születés, házasságkötés és haláleset anyakönyvezését követően az érdekelt részére első ízben, vagy örökbefogadás esetén az örökbefogadó részére, vagy a házassági anyakönyvből a házastárs részére, vagy a halotti anyakönyvből a házastárs vagy egyenesági rokon részére, vagy a szülők házassági anyakönyvi kivonata gyermek születésének anyakönyvezéséhez, vagy az elhunyt születési és házassági anyakönyvi kivonatának a haláleset anyakönyvezéséhez,
- a házassági név megváltoztatására irányuló eljárás,
- a költségmentesség engedélyezése iránti eljárás, valamint a költségmentesség feltételei fennállásának igazolásához kiállított irat.

Ugyancsak nem kell illetéket fizetni azoknak a **szervezeteknek, intézményeknek**, melyek a törvény alapján **személyes illetékmentességben** részesülnek. Ilyenek például a Magyar Állam, a Magyar Nemzeti Bank, az önkormányzatok, egyházak, alapítványok, közalapítványok, egyesületek.

Az **illetéket** a kérelem benyújtásakor kell **megfizetni**, az iratra ragasztott illetékbélyeggel, fővárosi és megyei kormányhivatal járási, fővárosi kerületi hivatalánál az eljárás megindítását megelőzően átutalással, illetve postai csekken történő befizetéssel, vagy amennyiben a hivatalban erre lehetőség van, házipénztárba való befizetéssel.

Az **igazgatási szolgáltatási díjat**, amennyiben megállapító miniszteri rendelet eltérően nem rendelkezik, átutalással, illetve postai csekken kell **megfizetni**.

Természetes személyek költségmentessége

- 2004. évi CXL. törvény - a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól,
- 180/2005. (IX. 9.) Korm. rendelet - a közigazgatási hatósági eljárásban a személyes költségmentesség megállapításáról

A hatóság annak a kérelmezőnek, aki kereseti, jövedelmi és vagyoni viszonyai miatt az eljárási költséget nem képes viselni, **költségmentességet** engedélyezhet. A költségmentesség az illeték, a díj és az egyéb eljárási költség előlegezése és viselése alóli **teljes vagy részleges mentességet** jelenti. A **részleges költségmentesség** az ügyfelet vagy valamely eljárási költségfajta vagy az eljárási költségek meghatározott százalékának viselése alól mentesíti. A költségmentesség a kérelem előterjesztésétől kezdve az eljárás egész tartamára és a végrehajtási eljárásra terjed ki.

A költségmentesség megállapítására vonatkozó kérelmet az **eljárás megindításakor** kell **benyújtani**. **Csatolni kell** a kérelmező és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozónak a 30 napnál nem régebbi munkáltatói **jövedelemigazolását**, vagy az utolsó havi nyugdíjszelvényt vagy számlára történő utalás esetén az utolsó havi számlakivonatot. Ha a kérelmezőnek, valamint a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozónak **nincs munkáltatója, és nem nyugdíjas**, valamint egyéb jövedelme sincs, akkor erről **nyilatkoznia kell**. Az ügyfél kérelmében további olyan körülményeket tárhat fel, melyek alapján az eljáró hatóság a költségmentességben részesítheti. A kérelemben nyilatkozni kell az ügyfél tulajdonában lévő ingatlanokról is. Az ingatlantulajdonra, a tulajdoni részesedésre és a becsült forgalmi értékére vonatkozóan - ha az nem ellentétes a hatóság által ismert, vagy a köztudomású tényekkel - az ügyfél nyilatkozata az irányadó.

Költségmentességet lehet engedélyezni, ha az ügyfél és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozók egy főre jutó havi nettó jövedelme **nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét**, és ingatlantulajdonnal nem, vagy kizárólag a lakóhelyüül szolgáló ingatlan tulajdonával rendelkezik, ide nem értve legfeljebb egy ingatlan esetében az ötven százalékos tulajdoni hányadot el nem érő, és a kétfélmillió forint becsült forgalmi értéket meg nem haladó tulajdoni részesedést.

Különösen indokolt esetben költségmentesség engedélyezhető, illetve részleges költségmentességet lehet engedélyezni, ha az ügyfél és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozók egy főre jutó havi nettó jövedelme **nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át**, és ingatlantulajdonnal nem, vagy kizárólag a lakóhelyüül szolgáló ingatlan tulajdonával rendelkezik. A részleges költségmentesség engedélyezése esetén figyelmen kívül kell hagyni legfeljebb egy ingatlan tekintetében a kétfélmillió forint becsült forgalmi értéket meg nem haladó egyéb tulajdoni részesedést.

Kivételes esetben költségmentesség engedélyezhető akkor is, ha a fenti feltételek nem, vagy csak részben állnak fenn, de az eljáró hatóság az ügyfél egyéb, különös méltánylást érdemlő körülményeinek figyelembevételével megállapítja, hogy **az ügyfél és az általa eltartottak létfenntartása veszélyeztetett.**

Jövedelmi és vagyoni helyzetének vizsgálata nélkül költségmentességben lehet részesíteni azt is, aki a kérelem benyújtásakor:

- aktív korúak ellátására jogosult, időskorúak járadékában, ápolási díjban, vakok személyi járadékában, fogyatékosági támogatásban részesül, valamint, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeket nevel, vagy saját jogán rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- pénzellátásban részesülő hadigondozott és nemzeti gondozott,
- menekült, menedékes, illetve menekültkénti vagy oltalmazottkénti elismerését kérő, vagy menedékeskénti elismerését kérő személy számára biztosított ellátásra és támogatásra jogosult,
- hajléktalan személy.

A Belügyminisztérium 2005. december 16-án kelt állásfoglalása szerint költségmentesség megállapításakor **hajléktalan** a bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személy, kivéve, akinek bejelentett lakóhelye hajléktalanszállás, és az a személy is, aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti. Amennyiben az ügyfélnek van bejelentett lakóhelye, ennek ellenére hajléktalannak vallja magát, ilyen tartamú **nyilatkozat** megtétele elegendő ahhoz, hogy az ügyfelet a hatósági eljárásban hajléktalan személynek tekintsék.

A költségmentesség alapjául szolgáló feltételekben beálló **változást** az ügyfél köteles **öt napon belül** a hatóságnak **bejelenteni**. Ha jövedelmi és vagyoni helyzetében a változás állt be, a hatóság költségmentességet engedélyező végzését ennek megfelelően módosítja, vagy visszavonja, és dönt az eljárási költség megelőlegezéséről és viseléséről. Amennyiben az ügyfél **bejelentési kötelezettséget nem teljesíti** a hatóság **eljárási bírság** kiszabásáról is dönthet. A bejelentés elmulasztásának jogkövetkezményeiről a hatóság az ügyfelet a költségmentességet engedélyező végzésében tájékoztatja.

Illetékek, díjak és költségek, valamint azok alóli mentesség			
irat	költség	jogszabály	költségmentesség
személyazonosító igazolvány	1500 Ft, ha ideiglenes igazolvány kiállítása is szükséges, akkor összesen 3000 Ft eljárási illeték	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> IX. melléklet II. pont	kérhető
anyakönyvi kivonatok másolata	2000 Ft eljárási illeték kivonatonként	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> IX. melléklet XXI. pont	kérhető
lakcím-kártya	illetékmentes, ha személyazonosító igazolvány kiadása, lakcímváltozás miatt állítják ki, 1000 Ft, ha az igazolvány elvesztése, megsemmisülése, megrongálódása miatt állítják ki, 500 Ft, ha a személyi azonosítót vagy a lakcímet nem érintő adatváltozás miatt állítják ki, eljárási illeték	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> IX. melléklet II. pont	kérhető
TAJ-kártya, adókártya	első alkalommal történő kiadása díjmentes, 3000 Ft eljárási illeték, ha kiállítása lopás, elvesztés, megsemmisülés vagy megrongálódás miatt válik szükségessé, eljárási illeték	<u>1996. évi XX. törvény</u> 9-10. §	kérhető
iskolai bizonyítvány másolat, másodlat	2000 Ft illeték	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> VIII. melléklet	kérhető
erkölcsi bizonyítvány	3100 Ft igazgatási szolgáltatási díj (ügyfélszolgálaton személyesen előterjesztett kérelem esetén 4400 Ft)	<u>53/2012. (XII. 22.) KIM rendelet</u> 9. §	kérhető
Útlevel	7 500 Ft, ha érvényességi ideje 10 év, 14 000 Ft, a 18. életévét be nem töltött személy és a 70. életévét betöltött személy esetében 2500 Ft, illeték	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> IX. melléklet I. pont	kérhető, de csak különleges esetekben szokták megadni, az útlevel nem alapokmány
jogosítvány	4000 Ft illeték, 1500 Ft, ha a kérelmező az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, valamint ha érvényessége 1 év vagy annál rövidebb	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> IX. melléklet III. pont	kérhető, de csak különleges esetekben szokták megadni, a jogosítvány nem alapokmány
	orvosi alkalmassági vizsgálat 40 év alatt 7 200 Ft, 40 és 60 éves kor között 4800 Ft, 60 év felett 2500 Ft, térítési díj	<u>284/1997. Korm. rend.</u> 1. § 6. bekezdés, 2. számú melléklet 3. pont	a szolgáltató a mérséklésre, elengedésre vonatkozó rendelkezéseit szabályzatban állapítja meg
tulajdoni lap másolat	6 250 Ft a papír alapú hiteles másolat, 3600 Ft az elektronikus dokumentumként szolgáltatott hiteles tulajdonilap-másolat, 1000 Ft a nem hiteles másolat igazgatási szolgáltatási díja	<u>1996. évi LXXXV. törvény</u> 28. §	kérhető

